

કરુણાબહાત ઇ તૌહીદ

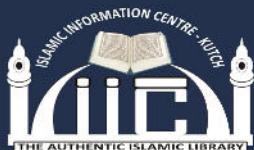
(તૌહીદ સે સંબંધિત સન્દેહો કા નિવારણ)

તાલીફ : શૈજુલ ઈસ્લામ મુહમ્મદ બિન અબુલ વહીબ અત્તમીમી
(રહ્મતુલ્લાહ અલેહ)

◆
ઉર્ડૂ તર્જુમા : અબુલ મુર્કરમ અબુલ જલીલ

◆
નાગરેખાની : મુશ્તાક અહ્માદ કરીમી

◆
ગુજરાતી લિપિયાંતર : મુહમ્મદ ફારુક ઉઘાન ખત્રી

ઈસ્લામિક ઇન્ફોર્મેશન સેન્ટર - કચ્છ

Mo. : 8401786172 | www.iickutch.blogspot.in

ફેરિસ્ત INDEX

નંબર શુમાર	ઉંઘાનાત	સફળા નંબર
૧	મુક્દદમા	૨
૨	અમિયાઅ કી બેઅખત કા બડા મક્સદ	૩
૩	તોહીએ રુબૂભિયત ઓર મુશ્રિકીન કા અકીદહ	૪
૪	કલિમહ એ તોહીએ કા મફ્હૂમ (મતલબ)	૫
૫	તોહીએ કે ફવાઈએ	૭
૬	અમિયાઅ કે દુશ્મન	૮
૭	દીને ઈસ્લામ જાનના જરૂરી હૈ	૮
૮	શુભહાત કા જવાબ	૯
૯	ગૈરુલાહ સે ઈસ્તિગાષહ કુઝ હૈ	૧૩
૧૦	પુકારના ભી ઈબાદત હૈ	૧૩
૧૧	કુબાની કરના ભી ઈબાદત હૈ	૧૪
૧૨	શાફાઅત બર્હક્ક હૈ	૧૫
૧૩	શાફાઅત કુબૂલ કરના સિફ્ અલ્લાહતઆલા કા હક્ક હૈ	૧૫
૧૪	સાલિહીન કી પનાહ ઢૂંઢના શિક્ક હૈ	૧૬
૧૫	શિક્ક કયા હૈ ?	૧૮
૧૬	રુબૂભિયત કા ઈકરાર ઓર ઉલૂહિયત કા ઈન્કાર	૧૮
૧૭	કુઝ કયા હૈ ?	૨૦
૧૮	શરીઅત કી મુખાલિફત કા નતીજહ	૨૨
૧૯	ફહ્મે દીન જરૂરી હૈ	૨૫
૨૦	ખબર કી તહકીક જરૂરી હૈ	૨૮
૨૧	ઈસ્તિગાષહ કા મફ્હૂમ (મતલબ)	૨૮
૨૨	તોહીએ કી અમલી તતબીક	૩૦

મુક્દુદમા

અલ હમુલિલાહિ વહુદુ, વસ્સલાતુ વસ્સલામુ અલા મલલા નબિય
બઅદુ વ અલા આલિહી વ સહિબી, અમ્મા બઅદ.

તમામ તારીફેં ઉસ અલાહ રબુલ ઈજ્ઝત કે લિએ હોય જો સારે જણાનોં
કા રબ (પરવરદિગાર) હૈ ઓર ખેરવાલા અંજામ મુત્તકીયોં કે લિએ હૈ ઓર દર્દ
નાડિલ હોય ઉસ કે બંદે ઓર રસૂલ, હમારે નબી મુહમ્મદ સલ્લાહુ અલેહિ વ
સલ્લમ પર ઓર ઉન કી આલ વ ઔલાદ ઓર તમામ સહાબહ એ કિરામ
રદિયલાહુઅન્હુમ પર, અમ્મા બઅદ.

યે મુખ્તસર કિતાબ “કર્કુશુબહાત ફિ તોહીદ” કે ઉદ્દૂ તર્જમે કા
ગુજરાતી લિપિયાંતર હૈ. જો શેખુલ ઈસ્લામ મુહમ્મદ બિન અબુલ વહહાબ
રહમતુલાહિ અલેહિ કી મશ્હૂર કિતાબોં મેં સે એક કિતાબ હૈ. જો તોહીદ કે બારે મેં
શક વ શુબહાત કો દૂર કરને કા લાજવાબ નમૂનાં હોય. ઈસ મુખ્તસર ઓર જામેઅ
(મુકમ્મલ) કિતાબ મેં શેખુલ ઈસ્લામ રહમતુલાહિ અલેહિને તોહીદ સે
મુતાતિલક આમ ઓર ખાસ લોગોં મેંફેલે હુએ શક શુબહાત (વહમ, ગુમાન) દૂર
કિએ હોય ઓર અપની ફાઈટેમંદ નસીહતોં કો દો હિસ્સોં મેં તક્સીમ કિયા હૈ.

પેહલા હિસાહ : શિર્ક કી સહીહ તારીફ ઓર યે કે હર ટોર મેં અસલ
શિર્ક ઓલિયાઅ વ સાલિહીન કો બતોરે વસીલહ પુકારના ઓર ઉન સે મદદ
માંગના હી રહા હૈ ન કે સિર્ક લકડી, પથ્થર કે બુતોં કો પૂજના.

દૂસરા હિસાહ : કલિમહગો મુશ્રિકીન કી શર્દી હૈખયત ઓર ઉન કી
મુશ્રિકીને મક્કહ ઓર મુસૈલમહ કજ્જાબ કે પૈરોકારોં (પૈરવી કરનેવાલોં) કે સાથ
મુનાસબત (નિર્ભત, બરાબરી).

એ અલાહ ! હમેં હક્ક કો હક્ક કર કે દિખા ઓર ઉસ કી પૈરવી કરને કી
તોફીક અતા ફરમા ઓર હમેં બાતિલ (જૂટ) કો બાતિલ કર કે દિખા ઓર ઉસ સે
બચને કી તોફીક અતા ફરમા આમીન... ચા રબબત આલમીન.

વ સલ્લાહુ વ સલ્લમ અલા નબિયના મુહમ્મદિન્ વ આલિહી વ
સહિબી.(અલાહ કી રહમત ઓર સલામતી હો હમારે નબી મુહમ્મદ સલ્લાહુ
અલેહિ વ સલ્લમ પર ઓર ઉન કી આલ -વ ઔલાદ- ઓર તમામ સહાબહ એ
કિરામ રદિયલાહુઅન્હુમ પર)

નોટ : ઈસ કિતાબ મેં મુક્દદમહ, વગાહત ઓર મુશ્કિલ અલ્ફાડ કા આસાન મતલબ ઉર્દૂ કિતાબ “‘અકીએહ કે બારે મેં શુકૂક વ શુભહાત કા ઈજાલહ’” કા હિસ્સાન નહીં.

બિસ્મિલાહિર્રહમાનિર્હીમ અમ્બિયાઅ કી બેઅધત (ભેજને) કા બડા મફસદ

(યે જાન લેં કે) એક અલ્લાહ રબ્બુલ ઈજ્ઝત કી ઈબાદત કરને ઓર કિસી કો ઉસ ઈબાદત મેં શારીક ન કરને કા નામ “‘તોહીદ’” હૈ. યાણી તમામ અમ્બિયા કા દીન રહા હૈ. જિસ કી તઅલીમ દે કર અલ્લાહતાલાને અમ્બિયા કો અપને બંદોં કે પાસ ભેજા.

સબ સે પેહલે રસૂલ નૂહ અલેહિસસલામ હૈન. ઉન કી કોમને વદ્દ, સુવાઅ, ચગૂષ, ચાંદી ઓર નસ્ર જેસે સાલિહીન કે બારે મેં જબ ગુલૂ કરના (હદ સે ગુલૂરના) શુરૂઆ કિયા તો અલ્લાહતાલાને હજરત નૂહ અલેહિસસલામ કો ઉન કી હિદાયત કે લિએ ભેજા ઓર સબ સે આખરી રસૂલ મુહમ્મદ સલ્લાલ્હાહુ અલેહિ વ સલ્લમ હૈન જિનહોંને મઝકૂરહ (ઉન) બુજુગોં કે મુજસ્સમોં (મૂર્તિયો) કા ખાતિમહ ફરમાયા (ખતમ કિયા). ★(વગાહત : સૂરહ નૂહ કી આયત ૨૩ કી તફ્સીર મેં હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ રદ્દિયલ્લાહુ અનહુમા બચાન કરતે હૈન કે યે પાંચો નામ હજરત નૂહ અલેહિસસલામ કી કોમ કે નેક લોગોં કે નામ થે. જબ ઉન કી મૌત હો ગઈ તો શેતાનને ઉન કે દિલ મેં ડાલા કે અપની મજલિસોં મેં જહાં વહ બેઠતે થે ઉન કે બુત કાઈમ કર લેં ઓર ઉન બુતોં કે નામ અપને નેક લોગોં કે નામ પર રખલેં, તો ઉન લોગોંને ઐસા હી કિયા. ઉસ વક્ત ઉન બુતોં કી પૂજા (ઇબાદત) નહીં હોતી થી. લેકિન જબ વહ (કોમ કે) લોગ મર ગાએ જિનહોંને બુત કાઈમ કિએ થે ઓર ઈલ્મ લોગોં મેં ન રહા તો ઉન કી પૂજા હોને લગી. -સહીહ બુખારી : તફ્સીર સૂરહ નૂહ). આપ જિસ કોમ કી તરફ બેજે ગાએ વહ લોગ અલ્લાહતાલા કી ઈબાદત ઓર બંદગી ઓર ઉસકા તિક કરતે થે, હજ્જ ઓર સદકાત વ જૈરાત ભી કરતે થે લેકિન ઈસ કે સાથ હી વહ અપને ઓર અલ્લાહતાલા કે દર્મિયાન બુજુગોં ઓર બઅર્જ મખલૂક મખલન ફરિશ્તે, ઈસા અલેહિસસલામ, મર્યામ અલેહાસસલામ ચા દૂસરે નેક લોગોં કો વાસ્તવ બનાતે

ઓર ચે કેહ્તે થે કે ઉન કે ઝરીએ હમ અલ્લાહુતાલા કા તકરૂબ હાસિલ કરના ચાહ્તે હું ઓર અલ્લાહુતાલા કે યાં ઈન બુજુગોં કી શફાઅત કે ઉમ્મીદવાર હું. ઐસે હાલાત મેં અલ્લાહુતાલાને મુહમ્મદ સલલત્લાહુ અલેહિ વ સલ્લમ કો બેજા તાકે આપ ઈબ્રાહીમ અલેહિસલામ કે દીન કી તજીદ ફરમાએં (નયે સિરે સે ઉન કે સામને રખેં) ઓર લોગોં પર ચે વાંદે કર દેં કે ચે તકરૂબ ઓર એઅભિકાદ (ભરોસા) સિઈ અલ્લાહુતાલા કા હક્ક હૈ કિસી ઓર કા ડિક હી કયા કિસી મુકરૂબ ફરિશે ચા રસૂલ કે બારે મેં ભી ચે અકીદ્દ નહીં રખા જા સકતા.

તૌહીદ રૂભૂભિયત ઓર મુશ્રેકીન કા આકીદ્દ

મુશ્રેકીને મક્ક્હ ઈસ બાત કા ઈકરાર કરતે થે કે અલ્લાહુતાલા હી ખાલિક ઓર રાઝિક હૈ, વહી મારતા ઓર જિલાતા હૈ. વહી કાઈનાત કા માલિક વ મુતસર્ખ (ઇજિતિયાર, કાબુ મેં રખનેવાલા) વ ઝમીન ઓર ઉન મેં બસને વાલે સબ ઉસ કે બંદે ઓર ઉસ કી માતેહત (ગુલામ) હું, જેસા કે અલ્લાહુતાલા ઉન કે બારે મેં ફરમાતા હૈ : “પૂછો તો સહી તુમ કો આસ્માન ઓર ઝમીન સે કોન રોજી દેતા હૈ ? ઓર કાનોં ઓર આંખોં કા કોન માલિક હૈ ? ઓર મુર્દું સે ડિનદ્દ ઓર ડિનદે સે મુર્દા કોન નિકાલતા હૈ ? ઓર દુન્યા કે કામોં કો કોન ચલાતા હૈ ? તો ઈસ કે જવાબ મેં ચે મુશ્રેક ઝરૂ કહેંગે કે અલ્લાહ, ફિર તુમ પૂછો કે ફિર શિર્ક સે કયું નહીં બચતે ?” (સૂરહ યુનુસ આયત : ૩૧)

દૂસરી જગ્હ અલ્લાહુતાલાને ફરમાયા : “ઈન સે પૂછો ઝમીન ઓર જો કુછ ઉસ મેં હૈ કિસ કી હૈ ? અગર તુમ જાનતે હો ? વહ ઝરૂ ચહી કહેંગે કે અલ્લાહ કી હૈ, કહો ફિર તુમ ગૌર કયું નહીં કરતે ? ઈન સે પૂછો કે સાતોં આસ્માન કા માલિક કોન હૈ ? ઓર બડે તખત (અરો અઝીમ) કા માલિક કોન હૈ ? વહ ઝરૂ ચહી કહેંગે કે અલ્લાહ, કહો ફિર તુમ ઉસ સે કયું નહીં કરતે ? ઈન સે પૂછો અગર તુમ જાનતે હો તો બતાઓ કે કિસ કે હાથ મેં હર ચીજ કી હુક્મત હૈ ? ઓર વહ બચા લેતા હૈ ઓર ઉસ સે કોઈ નહીં બચા સકતા વહ ઝરૂ કહેંગે કે અલ્લાહ કે હાથ મેં હૈ, ફિર તુમ કહાં ભટક રહે હો !”

(સૂરહ મુઅમ્મનૂન આયત : ૮૪ સે ૮૮ તક)

મુશ્રિકીન ઈન તમામ ચીડોં કા ઈકરાર કરતે થે ઓર રાત ઈન અલ્લાહતઆલા કો પુકારતે ભી થે, મગર જો તોહીદ રસૂલુલ્લાહ સલ્લાલ્લાહુ અલેહિ વ સલ્લમ લેકર આએ થે યાની તોહીદે ઉલ્લુખિયત ઓર જિસે હમારે ટોર કે મુશ્રિકીન “અનુભૂતિકાદ” કેહેતે થે ઉસ કા ઉનહોંને ઈન્કાર કિયા ઈસ લિએ વહ અલ્લાહતઆલા કી ઈબાદત સે ઈન્કાર કરનેવાલે શુભાર હુએ.

બઅદ મુશ્રિકીન ઐસે ભી થે જો ફરિથો કો પુકારતે તાકે યે ફરિથે અલ્લાહતઆલા કે મુકર્બ (કરીબ, ખાસ) હોને કે નાતે ઉન કી શક્ષાઅત કર દેં, ચા કિસી બુજુર્ગ ઈન્સાન મખલન્ લાત ચા કિસી નબી મખલન્ ઈસા અલેહિસલામ કો પુકારતે થે. ★(વઽાહત : લાત નામ કા એક બુત થા ઈસ કે ઈલાપહ દો ઓર બુત ઉઝ્કા ઓર મનાત થે. યે અરબ કે મુશ્રિકીન કે તીન મશ્હૂર બુત થે, જિન કી વહ ઈબાદત (પૂજા) કરતે થે. ઈન બુતોં કા ડિક કુઅનિ કરીમ મેં ભી આચા હૈ, જેસા કે ઈશાદ ઈલાહી હૈ : “કચા તુમને લાત ઓર ઉઝ્કા કો દેખા ! ઓર તીસરે આખરી મનાત કો !” (સૂરણ નજ્મ આચાત : ૧૮, ૨૦) ઈન બુતોં કે બારે મેં મુખ્તસર તફસીલ યે હૈ. લાત : યે સફેદ રંગ કા એક પદ્ધથર થા જો એહલે તાઈફ કા મઅબૂદ થા. ઉઝ્કા : યે મક્કા ઓર તાઈફ કે દર્મિયાન એક દરખત થા બઅદ મેં તીન દરખતોં પર ઈમારત ખડી કર દી ગઈ. ઓર તીસરા મનાત : યે મુશ્રિકીન કા બુત થા જો મક્કા ઓર મદીનહ કે દર્મિયાન મેં થા.- ઈન્ને કષીર).

અલ્લાહ કે રસૂલ સલ્લાલ્લાહુ અલેહિ વ સલ્લમને ઈસ શિાર્ક પર ઉન મુશ્રિકીન સે જિતાબ કિયા ઓર ઉનહેં એક અલ્લાહતઆલા કી ઈબાદત કી તરફ બુલાયા, જેસા કે કુઅનિ કરીમ બયાન કરતા હૈ : “માસ્જિદેં અલ્લાહ હી કી ઈબાદત કે લિએ હૈનું, તો અલ્લાહ કે સાથ કિસી ઓર કો ન પુકારો.”

(સૂરણ જિન આચાત : ૧૮)

દૂસરી જગા ઈશાદ ફરમાયા : “ અલ્લાહ હી કી પુકાર સરચી પુકાર હૈ ઓર જિન કો યે અલ્લાહ કે સિવા પુકારતે હૈનું વહ ઉન કા કુછ કામ નહીં નિકાલ (કર) સકતે.” (સૂરણ અર્રાદ આચાત : ૧૪)

રસૂલુલ્લાહ સલ્લાલ્લાહુ અલેહિ વ સલ્લમને મુશ્રિકીન સે ઈસ બાત પર કિતાલ કિયા (જંગ કી) કે પુકારના, ઝબહ કરના, નગર વ ન્યાય, મદદ તલબ કરના ઓર હર કિસ્મ કી ઈબાદત સિફ્ફ અલ્લાહતઆલા કે લિએ હો, સિફ્ફ તોહીદે રુબૂબિયત કા ઈકરાર ઉનહેં શિાર્ક સે નિકાલ કર ઈસ્લામ મેં દાખિલ નહીં કર

સકતા, મલાઈકહ (ફરિશ્તે) ઓર ઓલિયાઅ કો પુકારને ઓર ઉન્હેં અલ્લાહુતઆલા કે ચહાં સિફારશી સમજને કી વજહ સે ઉન કે જાન વ માલ કી હિફાજત ઈસ્લામને અપને ઠિક્કમે ન તી.

કલિમહ એ તોહીદ કા મજૂહુમ (મતલબ)

મજૂહુરહ તફ્સીલ કે બઅદ ઈસ તોહીદ કી હકીકત વાગ્યે હો જતી હૈ જિસ કી દઅવત અભિયા વ રુસુલને દી ઓર કલિમહ “લા ઈલાહ ઈલ્લાહ” કા મતલબ ભી ચહી હૈ, જિસ કા ઈન્કાર મુશ્રિકીનને કિયા.

મુશ્રિકીન “ઈલાહ” સે ખાલિક વ રાઝિક ઓર મુદ્દિબિર (કાઈનાત કા ઈન્નિતામ કરનેવાલા) મુરાદ નહીં લેતે થે, કયુંકે વહ જાનતે થે કે ખાલિક વ રાઝિક ઓર મુદ્દિબિર સિઈ અલ્લાહુતઆલા હૈ બલ્કે “ઈલાહ” ઉન કે નાઝીક વહ જાત હોતી થી જિસે વહ અલ્લાહુતઆલા કા કરીબી ચા અલ્લાહુતઆલા કે ચહાં સિફારશી ચા અપને ઓર અલ્લાહુતઆલા કે દર્મિયાન વાસ્તવ સમજ કર ઉસ કી તરફ રુજૂઝ કરતે, ઘવાહ (ચાહે) વહ ફરિશ્તે હો ચા નબી, વલી હો ચા દરખ્ત, કબર હો ચા કોઇ જિન્ન.

અલ્લાહુતઆલા કે રસૂલ સલ્લાલ્હાહ અલેહિ વ સલ્લમને ઉન્હેં કલિમહ એ તોહીદ “લા ઈલાહ ઈલ્લાહ” કી દઅવત દી. ઈસ કલિમહ કા મતલબ સિઈ અલ્ફાજ કા ઈકરાર નહીં બલ્કે ઉસ કા મઅની વ મતલબ મુરાદ થા. જાહિલ કાફિર જાનતે થે કે ઈસ કલિમહ સે રસૂલુલ્હાહ સલ્લાલ્હાહ અલેહિ વ સલ્લમ કી મુરાદ ચે હૈ કે સિઈ અલ્લાહુતઆલા કી જાત સે તઅલુક રખા જાએ. ઈસ કે ઈલાવહ પૂજા કી જાનેવાલી તમામ ચીઝોં કા ઈન્કાર ઉન સે બરાઅત (દૂરી) કા એઅલાન કર દિયા જાએ. ચહી વજહ થી કે અલ્લાહ કે રસૂલ સલ્લાલ્હાહ અલેહિ વ સલ્લમને જબ ઉન સે “લા ઈલાહ ઈલ્લાહ” કેણે કા મુતાલબા કિયા (માંગ કી) તો ઉન્હોને જવાબ દિયા :“કયા ઉસને (નબી સલ્લાલ્હાહ અલેહિ વ સલ્લમને) સબ મઅબૂદોં કો એક મઅબૂદ કર દિયા, ચે તો બડી અનોખી બાત હૈ.” (સૂરહ સાદ આયત : ૧૫)

ચે જાનને કે બઅદ અનપઢ કાફિર ભી ઈસ કલિમે કા મતલબ જાનતે થે. ઉન લોગોં પર બડા તઅજ્જુબ હોતા હૈ જો ઈસ્લામ કે દાવેદાર હોય ઓર કલિમહ એ તચ્ચિબહ કા ઈતના ભી મતલબ નહીં જાનતે જિતના જાહિલ કુફ્ફાર જાનતે થે, બલ્કે ચે સમજતે હોય કે મઅની વ મજૂહુમ કા દિલ મેં અકીદહ રખજે બગેર સિઈ

अल्फाझ अदा कर लेना ही काफ़ी है. उन में जो डियाद्द समजदार अकलमंद माने जाते हैं वह इस कलिमे का मतलब ये समजते हैं कि जातिक व राजिक और काईनात का धनित्राम करनेवाला सिंह अल्लाहतआला है. आहिर बात है कि उस शास्त्र से भलाई की कथा तपक्कुअ (उभीद) हो सकती है जिस से जाहिल कुक्फार “ला ईलाह ईल्लल्लाह” का मतलब डियाद्द जानते थे.

जब आपने मङ्ग्कूरह तक्सीलात समज लीं और उस शिर्क को जान लिया जिस के बारे में अल्लाहतआला का ईशांद है : “अल्लाह शिर्क को बज्शने वाला नहीं अल्बता। शिर्क के सिवा जो गुनाह हैं उन्हें जिस के लिए याहे बज्श है.” (सूरह निसा आयत : ४८)

तौहीद के फवाईद

ये जान लेने के बाद तमाम अभियाए किराम का दीन कौनसा है, जिस के ईतावह कोई भी दीन अल्लाहतआला के यहां काबिले कुबूल नहीं और ये के आज लोगों की अक्खरीयत इस दीन से किस कदर गाफिल और जाहिल है, दो अहम फाईदे आप को हासिल होंगे।

(१) अल्लाहतआला के फ़क्त व रहमत पर खुशी :

जैसा के अल्लाहतआला का ईशांद है : “‘ऐ पैगम्बर ! केहदो, अल्लाह के फ़क्त व रहमत पर खुश हों, इन ही दो चीजों पर खुश होना चाहिए, ये उस से बेहतर हैं जो वह समेटते हैं.’” (सूरह यूनुस आयत : ५८)

(२) अल्लाहतआला का खौफ और कर :

अल्लाहतआला का खौफ उस वक्त और डियाद्द होगा नीज राहे नजात की जुस्तजू मङ्गीद हो (तलब बड जाएगी) जब आप ये जान लें के बसाओकात (बहुत बार) इन्सान के मुँह से निकला हुवा एक लक्झ उसे कुक्फर तक पहुंचा देता है। कभी तो उस के मुँह से नाईनी व जहालत में ये लक्झ निकल जाता है और जहालत की वजह से वह मञ्जूर (मजबूर) नहीं समझ जाएगा और कभी ये समज कर वह ऐसी बात बोल जाता है कि ये चीज उसे अल्लाहतआला से करीब कर देगी, जैसा के मुश्किल का अकीद्द हथा। इस सिलसिले में जासतोर पर भूसा अलेहिसलाम की डोम का वाकिआ सामने रखें के उन्होंने ईत्म व फ़क्त और सलाह (नेकी) व तक्वा के बावजूद भूसा

अलेहिस्सलाम से मुतालबा किया : “‘ऐ मूसा (अलेहिस्सलाम) ! जैसे इन लोगों के पास मअ्बूद हैं ऐसा ही एक मअ्बूद हमारे लिए भी बना दो।’”

(सूरह अरराफ आयत : १३८)

अभियााा के दुश्मन

ये बात भी मद्दे नज़र रखें (जान लें) के अल्लाहतआला की ये हिक्मत रही है कि उसने तोहीद की दर्शकता दे कर जितने भी नज़ी व रसूल लेजे उन अभियााा व रुसुल के दुश्मन भी पैदा करमाए जैसा के इशाइ बारी तआला है : “‘हमने इस तरह शरीर (बुरे) आदमीयों और जिन्नों को हर पैगम्बर का दुश्मन बनाया, इस लिए कि वह एक दूसरे को मुलम्मअदार (थिकनी युपडी) बातें फरेब के लिए सिखाएं।’” (सूरह अन्नाम आयत : ११२)

ये दुश्मनाने तोहीद उलूम व मुआरिक (ईल्म व समजदारी) और दलाईल व कुतुब से मुसल्लह (दलीलों और किताबों से तेयार) भी हो सकते हैं। जैसा के अल्लाहतआला का इशाइ है : “‘जब उन के पैगम्बर उन के पास निशानियां ले कर आए तो वह अपने ईल्म व लियाकत (भूली) पर कूलने (ईतराने) लगे।’” (सूरह गाफिर आयत : ८३)

दीने ईस्ताम जानना झ़री है

जब आपने ये जान लिया के अल्लाहतआला की राह में दीन के दुश्मन ऐठे हुए हैं जो ईल्म व इसाहत (अच्छे जयान) और दलील व बुर्हन (भुल्ली दलील) से मुसल्लह (तेयार) भी हैं तो आप के लिए झ़री हो जाता है कि दीन का ईतना ईल्म तो झ़र हासिल करें जो दुश्मनाने दीन से लड़ने के लिए काफ़ी हो सके। जिन के पीर ईब्तीसने अल्लाह अक़्र व जलूल से कहा था : ‘‘मैं भी तेरी सीधी राह पर इन की ताक में भेहूंगा, किर इन के पास इन के आगे और इन के पीछे से आउंगा और इन की दाहनी तरफ से और इन की बाईं तरफ से और तू अक्खर आदमीयों को शुक्र गुज़ार नहीं पाएगा।’’ (सूरह अरराफ आयत : १५, १७)

लेकिन अगर आप अल्लाहतआला से लो लगाएं और उस की आयाते बच्चिनात (रोशन दलीलों) पर कान धरें तो आप को कोई जोड़ व गम नहीं

હોના ચાહિએ કચુંકે (ઇશાદ ઈલાહી હૈ) : “બેશક શૈતાન કા મક્ર વ ફરેબ બૂદા (સખ્ત કમ્પોર) હૈ.” (સૂરહ નિસાઅ આયત : ૭૬)

એક આમ મુવહિદ (તોહીદ પરસ્ત) મુશ્રિકીન કે હજાર ઉલમાઅ પર ભારી હોતા હૈ. ઇશાદ ઈલાહી હૈ : “બેશક હમારા હી લશ્કર ગાલિબ હોગા.”

(સૂરહ સાફ્ફાત આયત : ૧૭૩)

લિહાગા અલ્લાહુતાલા કા લશ્કર હી દાખલતે દીન ઓર જિહાદ કે ઝરીએ ગાલિબ હોતા હૈ. અલ્બતા ખતરા ઉસ મુવહિદ કો હૈ જો હથિયાર કે બગેર રાહે હક્ક મેં નિકલ પડા હો. અલ્લાહુતાલા કા ફજ્લ વ ઈહસાન હૈ કે ઉસને હમેં ઐસી કિતાબ અતા ફરમાઈ હૈ જો હર ચીજ કો બચાન કરનેવાલી નીજ મોભિનોં કે લિએ સરાપા (મુકભ્રમ) હિદાયત વ રહમત ઓર ખુશભબરી હૈ. અહલે બાતિલ જો ભી દલીલ લેકર આતે હોય, યે કિતાબ ઉસ દલીલ કો તોડતી હૈ ઓર ઉસ કા બુતલાન (જુટલાના) વાંદે કર દેતી હૈ. જેસા કે કુઅનિ કરીમ કા એઅલાન હૈ : “કાફિર જબ કોઈ નચા એઅતિરાક કુર્અન પર તેરે પાસ લાતે હોય તો હમ ઉસ કા સર્વા જવાબ દેતે હોય ઓર ઈસી તરફ મતલબ ખોલતે હોય.”

(સૂરહ ફુર્જાન આયત : ૩૩)

બઅ૱જ મુફસ્સિરીન કા કૌલ હૈ કે યે આયત હર ઉસ દલીલ કે લિએ આમ હૈ જિસે અહલે બાતિલ કિયામત તક પેશ કરેંગે.

શુભણાત કા જવાબ

હમારે ઝમાને કે મુશ્રિકીન હમારે ખિલાફ જો દલીલેં પેશ કરતે હોય ઉન કે જવાબ મેં અલ્લાહુતાલાને કુઅનિ કરીમ કે અનંદર જો બાતેં બચાન ફરમાઈ હોય, ઉન મેં સે બઅ૱જ બાતેં હમ આપ કે સામને રખતે હોય.

અહલે બાતિલ કો જવાબ દો તરીકે સે દિયા જા સકતા હૈ. એક મુજમલ (મુખ્તસર) ઓર દૂસરા મુફસ્સલ (તફ્સીલી) જવાબ.

મુજમલ જવાબ સમજબૂજ રખનેવાલોં કે લિએ બડા હી ગિરાંકદર (કીમતી) ઓર ફાઈટેમંદ હૈ. અલ્લાહુતાલા કા ફરમાન હૈ : “ઉસને તુમ પર કિતાબ ઉતારી, ઉસ મેં સે બઅ૱જ આયતેં મહુકમ હોય જો કુર્અન કી અસલ હોય ઓર બઅ૱જ આયતેં મુતશાબિહ હોય તો જિન કે દિલોં મેં કજુ (ખરાબી) હૈ વહ લોગોં કો ગુમરાહ કરને ઓર અસલ હકીકત દરિયાફૂત કરને કી નિયત સે મુતશાબિહ

आयतों के पीछे पड़ जाते हैं हालांकि उन की असल अल्लाह के सिवा कोई नहीं जानता.” (सूरह आलिइम्रान आयत : ७)

नीज रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लम का इशाउ गिरामी है : “जब ऐसे लोगों को देखो जो कुर्बानी की मुतशाबिह आयात के पीछे पड़े हों तो सभज लो के ये वही लोग हैं जिन का अल्लाहतआलाने कुर्बान में नाम लिया है। किर इन से बचते रहो。” (तिर्मिझी)

अब अगर कोई मुश्किल आप से कहे के कुर्बान में अल्लाहतआलाने इरमाया : “सुन रखो जो लोग अल्लाह के दोस्त हैं न उन को कर होगा न वह गम्भीर होंगे。” (सूरह यूनुस आयत : ५३)

या ये कहे के शकाअत बरहक्क हैं या ये कहे के अल्लाहतआला के यहां अम्बिया अलैहिमुस्सलाम का बड़ा मकाम व मर्तबह हैं या अपने बातिल अकीदेह पर रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लम की किसी हटीष से इस्तिदलाल (इलील) करे और आप को हटीष का मअूनी व मतलब मअलूम न हो तो इन तमाम सूरतों में आप उसे सीधा सा जवाब दें के अल्लाहतआलाने कुर्बान में बयान इरमाया है के जिन के दिलों में कज्जु होती है वह महक्म आयतों को छोड़ कर मुतशाबिह आयतों के पीछे पड़े रहते हैं, नीज गुर्जिता सफ्हात (अगले पन्नों) में ये बात बयान हो चुकी है के मुशिरिन तोहीं तुबूबिख्यत का इकरार करते थे लेकिन इस वजह से वह काफिर करार पाए के उन्होंने मलाईकह, अम्बिया और ओतिया से लो लगाई और उन के बारे में ये अकीदेह रखा के : “ये अल्लाह के यहां हमारे सिफारशी हैं。” (सूरह यूनुस आयत : १८)

मझकूरा बातें बिल्कुल वाडेह और अमरे महक्म (पुण्टह, पक्के हुक्म) की हैं ख्यति हैं, किसी की मजाल (ताकत) नहीं के वह इस में कोई तगाच्युर व तबदिल कर (मतलब बदल) सके.

लेकिन आपने जो कुर्बानी आयात या रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लम की हटीष बयान की है। मैं उस की वजाहत पूरी तरह तो नहीं कर सकता ताहम ये बात पूरे यकीन के साथ केह सकता हूं के अल्लाहतआला के कलाम में कोई तारुङ (टकराव) नहीं और न रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लम कलामे इलाही (कुर्बान मज्जूद) के खिलाफ कोई बात केह सकते हैं।

ये एक उम्दह जवाब है, इसे मअमूली न जानें, लेकिन इस जवाब की कठर व कीमत वही सभज सकता है जिसे अल्लाहतआलाने तोझीक दी हो। उस की

हैंपिचयत वही है, जैसा के अल्लाहतआलाने इरमाया है : “‘ये बात उन्हीं को हासिल होती है जो सबर करते हैं और उन्हीं को इस की तोक्षीक होती है जो नसीबवाले हैं.’” (भूरह कुस्तिलत आयत : ३५)

मुक्तसल (तक्सील से) जवाब ये है के अभिया अलेहिमुस्सलाम के दीन पर दुश्मनाने तोहीद को बेशुमार ऐतिराजात हैं जिन के झरीओं वह लोगों को गुमराह करते हैं। उन का ये केहना के अल्लाहतआला के साथ शिर्क नहीं करते बल्कि इस बात की शाहादत देते हैं के खालिक व राजिक और नक्ख व नुक्सान का भालिक सिर्फ अल्लाहतआला है और ये के मुहम्मद सलललाहु अलेहिव सल्लम भी अपने नक्ख व नुक्सान के भालिक नहीं येहजाए के अब्दुल कादिर रहमतुल्लाहि अलेहिया दूसरे बुझुर्ग हों। लेकिन युनुके हम गुनाहगार हैं और बुझुर्गों का अल्लाहतआला के यहां मकाम व मर्तबह है इस लिए उन के वास्ते से हम अल्लाहतआला से सवाल करते हैं।

इस दलील का आप ये जवाब हैं के रसूलुल्लाह सलललाहु अलेहिव सल्लमने जिन लोगों से किताल किया वह भी इन बातों का ईकरार करते थे और ये केहते थे के इन के पास नक्ख व नुक्सान का ईजितियार तो नहीं लेकिन हम इन के वास्ते से जाह व मर्तबह (उच्चे दर्जे) और शक्तिअत के तलबगार होते हैं। साथ ही आप उन्हें कुर्ओन की आयतें पढ़ कर सुनाएं और उन की पक्काहत करें।

इस पर अगर वह ऐतिराज करें के ये आयतें तो उन लोगों के बारे में नाक्तिल हुई हैं जो बुतों की परस्तिश (पूजा) करते थे। आप अभिया व सालिहीन को बुतों जैसा क्युं बनाते हैं ? तो इस ऐतिराज का भी आप वही जवाब हैं क्युं के जब उन्होंने ये तस्लीम कर लिया के कुक्फार अल्लाहतआला की रुबूबिचयत का ईकरार करते थे और अल्लाहतआला के ईलावा जिन सालिहाव व मलाईकह का वह कसद (ईरादह) करते थे, उन से सिर्फ शक्तिअत की उम्मीद रखते थे। इस के बावजूद उन को मुश्किल करार दिया गया। वापेह है के शक्तिअत कुनिन्दह (शक्तिअत करनेवाला) उन के नक्कटीक भी अल्लाहतआला के कुछ नेक बंटे ही होते थे न के अस्नाम (बुत)। गोया उस टोर में भी जिन की परस्तिश की जाती थी वह महज पथ्थर की भूर्तियां ही नहीं थीं बल्कि वह सालिहीन ही थे जिन के उन्होंने बुत तराश लिए थे, तो अब उन्हें तस्लीम कर लेना चाहिए के झोत शुद्ध (वफ़ात पा चुके) सालिहीन को ईजितियारत का हामिल (ताकत रखनेवाला) समज कर उन से ईस्तिगाष्ह व ईस्तिम्दाद (मद्द तलब) करना ही शिर्क है।

જિન કા દર્તિકાબ ઝમાનાએ જાહિલિયત મેં મુશ્રિકીન કિયા કરતે થે.

લેકિન મુખ્યતરિકીન (મુખાલિફત કરનેવાલે) અગર અપને ઓર કુફ્ફાર કે અફ્ખાલ (અભ્યાલ) મેં ફર્ક કરના ચાહેં તો આપ ઉન્હેં બતાએં કે કુફ્ફાર મેં કુછ તો ઐસે થે જો બુતોં કો પુકારતે થે લેકિન કુછ ઐસે ભી થે જો ઓળિયા કો પુકારતે થે જિન કે બારે મેં અલ્લાહુતાલા ફરમાતા હૈ : “જિન લોગોં કો યે મુશ્રિક પુકારતે હૈન વહ ખુદ અપને રબ કી તરફ ઝરીઅહ તલાશ કરતે હૈન કે કોન અલ્લાહ સે ડિયાદ્ધ કરીબ હોતા હૈ.” (સૂરહ બની ઇસ્રાઈલ આયત : ૫૭)

ઇસી તરફ વહ ઈસા અલેહિસ્સલામ ઓર મર્યામ અલેહાસ્સલામ કો ભી પુકારતે થે. જિન કે બારે મેં અલ્લાહુતાલા ફરમાતા હૈ : “મર્યામ (અલેહાસ્સલામ) કે બેટે મસીહ (અલેહિસ્સલામ) ફક્ત એક પૈગમ્બર થે ઓર ઉન કી માં સિદ્દીકુ (વલિયુહ) થીં. દોનોં ખાના ખાતે થે. દેખો હમ કિસ તરફ ઈન કે લિએ દલીલેં બચાન કરતે હૈન, ફિર દેખો વહ કેસે ફિર જાતે હૈન. એ પૈગમ્બર (મુહુમ્મદ સલ્લાહુ અલેહિ વ સલ્લમ) કેહ દો તુમ અલ્લાહ કો છોડ કર ઐસે કો પૂજતે હો જો ન તુમ્હારે બુરે કા માલિક હૈ, ન ભલે કા ઓર અલ્લાહ હી સબ કુછ સુનતા જાનતા હૈ.” (સૂરહ માઈદ્હ આયત : ૩૫, ૩૬)

આપ ઈન કે સામને યે આયતેં ભી પેશ કરેં : “જિસ દિન અલ્લાહ ઉન સબ મુશ્રિકોં કો એકઢા કરેગા ફિર ફરિશ્તોં સે ફરમાએગા કયા યહી લોગ તુમ કો પૂજતે થે ? વહ કહેંગે ઈલાહી ! તૂ હર એબ સે પાક હૈ. ઈન સે હમેં કયા કામ. તૂ હમારા માલિક હૈ (યે હમ કો નહીં) બલ્કે શૈતાન કો પૂજતે થે. ઈન મેં અફ્ખર લોગ શૈતાનોં કો હી માનતે થે.” (સૂરહ સબાઅ આયત : ૪૦, ૪૧)

નીઝ અલ્લાહુતાલા કા યે ફરમાન ભી ઉન કે સામને પેશ કરેં : “યાદ કરો જબ અલ્લાહ ફરમાએગા, એ મર્યામ (અલેહાસ્સલામ) કે બેટે ઈસા (અલેહિસ્સલામ) ! કયા તૂને લોગોં સે યે કહા થા કે મુજ કો ઓર મેરી માં કો અલ્લાહ કે સિવા મઅબૂદ બના લો. વહ કહેંગે, તૂ પાક હૈ મુજ સે (યે) કહીં હો સકતા હૈ કે મૈં વહ બાત કહું જો નાહક્ક હૈ. અગર મૈને યે બાત કહી હોગી તો ઝરુ તુજે મઅલૂમ હોગી. તૂ મેરે દિલ કી બાત જાનતા હૈ. અલ્બત્તા મૈં તેરે દિલ કી બાત નહીં જાનતા. બેશક તૂ હી ગેબ કી બાતે જાનનેવાલા હૈ.”

(સૂરહ માઈદ્હ આયત : ૧૧૬)

गैरुल्लाह से ईस्तिगाष्ठन कुश है

इस की तक्सील के बद्दल आप मुअंतरिझीन (मुखालिफत करनेवालों) से कहें के देखो अल्लाहतआलाने उन को भी काफिर करार दिया जो बुतों से ईस्तिगाष्ठन (मद्द तलब) करते थे और उन को भी जो इस गरज (मतलब) से ओलिया व सालिहाअ की तरफ रुजू़अ करते थे और उन्हीं लोगों से रसूलुल्लाह सलल्लाहु अलेहि व सललभने किताल किया।

इस पर अगर वह ये कहें के कुक्खार बुतों की पूजा करते थे और उन से मांगते थे जब के हम इस बात का ईकरार करते हैं के नक्ख व नुकसान का मालिक और काईनात का मुदब्बिर सिर्फ अल्लाहतआला है, हम उसी से मांगते हैं, ओलिया व सालिहीन को उस का ईजितियार हासिल नहीं है। लेकिन हम इस लिए उन की तरफ रुजू़अ करते हैं के अल्लाहतआला के यहां वह हमारी सिफारिश कर दें।

इस ऐअूतिराफ (मान लेने) पर आप उन्हें यही जवाब दें के आप की इस बात में और कुक्खार के कोई फर्क नहीं है। साथ ही अल्लाहतआला का ये फरमान भी पढ़ कर सुनाएं : “जिन लोगोंने अल्लाह के सिवा दूसरों को दोस्त बनाया है, वह केहते हैं के हम तो इन को बस इसी लिए पूजते हैं के वह हम को अल्लाह के नक्खीक कर दें।” (सूरह झुमर आयत : ३)

नीज कुर्अने पाक का ये फरमान भी है : “मुश्रिक केहते हैं के ये अल्लाह के यहां हमारे सिफारशी होंगे。” (सूरह यूनुस आयत : १८)

मुश्रिकीन के ये तीन बड़े बड़े शुबहात (वहम, गुमान) हैं। जब आपने जान लिया के अल्लाहतआलाने कुर्अन मज्जूद के अंदर बड़ी वकाहत के साथ इन शुबहात को बयान फरमाया है और फिर आपने अरछी तरह इन को समज लिया तो इन के ईलावह जो भी शुबहात होंगे उन का जवाब कहीं डियाएं हासान होगा।

पुकारना भी ईबादत है

कोई मुअंतरिझ (मुखालिफत करनेवाला) अगर कहे के मैं अल्लाह तआला के सिवा किसी की ईबादत नहीं करता, रहा ओलिया वगैरहुम् को पुकारना और उन की तरफ रुजू़अ करना तो ये उन की ईबादत तो नहीं !

आप उस से कहें के तुम जानते हो, अल्लाहतआलाने ईज्लासे (खालिस) ईबादत तुम पर इर्झ किया है ? बयान करो. ज़ाहिर बात है के वह अल्लाहतआला की ईबादत और उस के ईस पेहलू से वाकिफ नहीं होगा. ईस लिए आप खुद उसे अल्लाहतआला का ये कौल पड़ कर समझाएं : “अपने रब को गिडगिडा कर चुपके चुपके पुकारो क्युं के वह हृद से बड़नेवालों को पसंद नहीं करता.” (सूरह अर्राफ आयत : ४५)

ईस के बायद उस से पूछें के पुकारना ईबादत है या नहीं ? वह झ़र कहेगा। के हाँ। क्युंके दुआ और पुकारना ईबादत है और अल्लाहतआला से कर कर उस से उम्मीद लगा कर दिन रात तुम उसे पुकारते भी हो, फ़िर उस के साथ ही किसी हाज़त में नबी, वली वगैरह को भी पुकारा, तो क्या तुम अल्लाहतआला की ईबादत में दूसरे को शारीक ठेहराया के नहीं ? वह झ़र कहेगा। के हाँ !

कुर्बानी करना भी ईबादत है

ईस के बायद उस से कहें के अल्लाहतआला के ईस फ्रमान (मेंहें के) : “अपने मालिक के लिए नमाज़ पढ़ो और कुर्बानी करो.” (सूरह कोधर आयत : २)

ये जानने के बायद जब तुमने अल्लाहतआला की ईताअत की और उस के लिए कुर्बानी पेश की तो ये ईबादत हुई या नहीं ? वह झ़र कहेगा। के हाँ ये ईबादत हुई. अब उस से पूछें के यही कुर्बानी जब तुमने किसी नबी, जिन या किसी भी मख्लूक के लिए की तो उस ईबादत में अल्लाहतआला के साथ गैर को शारीक ठेहराया के नहीं ? वह झ़र ईस का ईकरार करेगा और कहेगा हाँ !

साथ ही आप उस से ये भी पूछें के वह मुश्किल जिन के बारे में कुर्बान नाज़िल हुवा, क्या वह भलाईकह, सालिहाअ और लात (तीन बुतों में से एक) वगैरह की परस्तिश करते थे ? वह झ़र कहेगा, हाँ. फ़िर आप उसे बताएं के उन की परस्तिश यही थी के वह उन्हें पुकारते थे, उन के लिए जानपर झबह करते थे और उन की तरफ पनाह लेते थे, वरना वह ईस बात का ईकरार करते थे के वह अल्लाहतआला के बंदे और उस के मातेहत (गुलाम) हैं और ये के अल्लाहतआला ही उम्रे काईनात का ईन्तिझामकार (काईनात के कामों का ईन्तिझाम करनेवाला) है लेकिन ईस ईकरार के बावजूद उन्होंने भलाईकह और सालिहीन के जाह व मर्तबह (उिंचे दर्जे) और शाफ़ाअत के पेशेनज़र (सामने रख कर) उन्हें पुकारा और उन की तरफ पनाह ली.

શક્તાઅત બર્હક્ક હૈ

મુઅતરિજ અગર આપ સે યે કહે કે તુમ રસૂલુલ્લાહુ અલેહિ વ સલ્લમ કી શક્તાઅત કા ઈજ્જાર ઓર ઉસ સે બેજારી (નારાગ્રી) ઝાહિર કરતે હો ! તો આપ ઉસ સે કહેં કે મૈં શક્તાઅતે રસૂલ સલ્લમ અલેહિ વ સલ્લમ કા ન તો મુન્જિર હું ન ઉસ સે બેજાર હો સકતા હું. મેરા ઈમાન હૈ કે આપ સલ્લમ અલેહિ વ સલ્લમ શાફ્િખ (શક્તાઅત કરનેવાલે) વ મુશાફ્ખા (જિન કી શક્તાઅત કુબૂલ કી ગઈ) હૈનું ઓર આપ કી શક્તાઅત કા ઉમ્મીદવાર ભી હું લેકિન શક્તાઅત અલ્લાહુતાલા કે ઈજ્જિયાર મેંહે, જેસા કે અલ્લાહુતાલા કા ઈશ્રાદ હૈ : “કેહ દો કે શક્તાઅત તો સારી કી સારી અલ્લાહુ કે ઈજ્જિયાર મેંહે.”

(સૂરહ ઝુમર આયત : ૪૪)

ઓર યે શક્તાઅત અલ્લાહુતાલા કી ઈજાજત કે બઅદ હોગી, જેસા કે ફરમાયા : “ઉસ કે હુક્મ કે બગેર કોન ઉસ કે પાસ શક્તાઅત કર સકતા હૈ.”

(સૂરહ બકરહ આયત : ૨૫)

નીજ રસૂલુલ્લાહુ સલ્લમ અલેહિ વ સલ્લમ કિસી કે બારે મેં ઉસ વક્ત તક શક્તાઅત નહીં કરેંગે જબ તક અલ્લાહુતાલા ઉસ કે બારે મેં શક્તાઅત કી ઈજાજત ન હૈ હૈનું, જેસા કે (અલ્લાહુતાલાને) ફરમાયા : “વહ ફરિશ્તે કિસી કી શક્તાઅત નહીં કર સકતે મગર જિસ કે લિએ અલ્લાહુ કી મળી હો.”

(સૂરહ અમિન્ય આયત : ૨૮)

ઓર અલ્લાહુતાલા સિર્ફ તોહીદ કો પસંદ કરતા હૈ, જેસા કે ઈશ્રાદ હૈ : “જો શાખ ઈસ્લામ કે સિવા કોઈ ઓર દીન ચાહે તો હિર્ઝિજ ઉસ સે કુબૂલ ન કિયા જાએગા.” (સૂરહ આલિઇમ્રાન આયત : ૮૫)

ગોયા (મઅલૂમ હુવા કે) શક્તાઅત કી ઈજાજત ભી સિર્ફ અહ્લે તોહીદ કે લિએ હોગી.

શક્તાઅત કુબૂલ કરના સિર્ફ અલ્લાહુતાલા કા હક્ક હૈ

જબ સારી કી સારી શક્તાઅત અલ્લાહુતાલા કે ઈજ્જિયાર મેંહે ઓર શક્તાઅત અલ્લાહુતાલા કી ઈજાજત કે બઅદ હોગી ઓર રસૂલુલ્લાહુ સલ્લમ અલેહિ વ સલ્લમ ભી કિસી કે બારે મેં ઉસ વક્ત તક શક્તાઅત નહીં કરેંગે જબ તક ઉસ કે બારે મેં અલ્લાહુતાલા શક્તાઅત કી ઈજાજત ન હૈ, ઓર

अल्लाहतआला सिंह अहले तोहीं के लिए शक्ति की ईजाजत मर्हमत (अता) फरमाएगा तो इस की तक्षील से ये बात वांछें हो गई के शक्ति सारी की सारी अल्लाहतआला के ईजितियार में हैं लिहाझा में अल्लाहतआला से शक्ति का तलबगार हूं और ये दुआ करता हूं के इलाही ! मेरे सिलसिले में रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लम को शक्ति की ईजाजत मर्हमत फरमां !

मुअतिरिक्त अगर ये कहे के रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लम को शक्ति अता कर दी गई है और मैं उस अता की गई चीज का आप से सवाल करता हूं.

आप उस से कहें के अल्लाहतआलाने रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लम को शक्ति इन्द्र अता फरमाई है लेकिन इस के साथ ही आप से बराहे रास्त (सीधा) शक्ति का सवाल करने से मनन भी फरमाया है. ईशां ऐसे :

“अल्लाह के साथ किसी और को न पुकारो.” (सूरह जिन्न आयत : १८)

जब तुम अल्लाहतआला से दुआ करते हो के वह अपने नबी को तुम्हारे बारे में शक्ति करने की ईजाजत है है तो भज्जूरह बाला आयत में भी अल्लाहतआला की ईताअत करो और उस के साथ किसी और को न पुकारो.

दूसरी बात ये है के नबीओं अक्रम सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लम के ईलापह दूसरों को भी शक्ति का हक्क दिया गया है, युनांचे सहीह अहादीष से खालित है के भलाईकह, ओलिया और छोटे छोटे बच्चे भी शक्ति करेंगे. सवाल ये है के क्या तुम ये केह सकते हो के युंके अल्लाहतआलाने उन्हें शक्ति अता की है इस लिए मैं उन से शक्ति तलब करूँगा ? अगर कहते हो के हां, तो यही तो सालिहीन की ईबादत करना है, जिस का अल्लाहतआलाने कुअनों मज्जूद के अंदर तझकिरह फरमाया है और अगर कहते हो नहीं तो तुम्हारा ये कौल भी अपने आप बातिल हो जाता है के अल्लाहतआलाने रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लम को शक्ति अता की है, इस लिए मैं इस अता की गई चीज का आप से सवाल करता हूं.

सालिहीन की पनाह ढूँढ़ना शिक्षा है

मुअतिरिक्त अगर ये कहे के मैं हाशा व कल्ला (हर्डिंग हर्डिंग नहीं) अल्लाहतआला के साथ किसी भी चीज को शरीक नहीं ठेहराता लेकिन ये

समजता हूं के सालिहीन की पनाह ढूँढना शिर्क नहीं है।

आप उस से कहें के तुम इस बात का ईकरार करते हो के अल्लाह तआलाने शिर्क को डिना से भी बढ़ कर हराम करार दिया है और इस का ईकरार करते हो के अल्लाहतआला मुशिक को कभी मुआफ नहीं करेगा। तो शिर्क आजिर वह कौन सा जुर्म है जो इस दर्जे हराम है और जिसे अल्लाहतआला कभी मुआफ नहीं कर सकता ?

इस सवाल का यकीनन् उस के पास जवाब नहीं होगा, लिहाजा आप उस से कहें के तुम शिर्क से अपने आप को कैसे मुबर्रा (दूर, पाक) समजते हो, जब तुम खुद शिर्क का भतलब भी नहीं जानते। ये क्युं कर हो सकता है के अल्लाहतआला कोई चीज़ हराम करार दे और ये कहे के मैं इसे कभी मुआफ नहीं कर सकता और तुम उस चीज़ के बारे में न जानो और न दरियाफूत करो, क्या ये समजते हो के अल्लाहतआलाने बस हराम करार दे कर छोड़ दिया और उस को बयान नहीं फरमाया ?

लेकिन अगर वह ये कहे के “शिर्क” बुतों की ईबादत का नाम है और हम बुतों की ईबादत तो नहीं करते, तो आप उस से पूछें क्या तुम ये समजते हो के मुशिकीन पूजा की जानेवाली लकड़ीयों और पथ्थरों को खालिक व रातिक और मुदब्बिर मानते थे ? अगर ऐसा समजते हो तो ये गलत है, कुर्�আনे करीम इस की तर्दीद (रद) करता है।

और अगर वह कहे के “शिर्क” ये हे के ईन्सान लकड़ीयों, पथ्थरों, कबरों पर बनी हुई ईमारतें वगैरह का रुख करे, उन्हें पुकारे, उन के लिए जानपर झबह करे और ये अकीदह रघ्ये के ये हमें अल्लाहतआला के करीब कर देते हैं अपनी बरकत से हमारी परेशानियां दूर कर देते हैं और हमारी मुरादें (तमन्नाओं) पूरी कर देते हैं तो आप उस के जवाब की ताईद (तरक्कियारी) करें और ये बता हैं के पथ्थरों और मङ्गारों पर जाकर जो काम तुम लोग अन्जाम देते हो वह भी यही है। इस तरह गोया उसने इस बात का ईकरार कर लिया के उस का फैअल (अमल) ही बुतों की ईबादत है।

उस से आप ये भी पूछें के तुमने जो ये कहा के “शिर्क” बुतों की ईबादत का नाम है इस से तुम्हारी मुराद क्या है ? अगर तुम ये समजते हो के “शिर्क” बुतों के साथ खास है, बुझुर्गों को पुकारना और उन पर भरोसा करना शिर्क में दाखिल नहीं तो ये गलत है। कुर्�আন मજुदने हर उस शाखा को काफिर

करार दिया है जो फरिश्तों या ईसा अलेहिसलाम या बुझुगों से लो लगाए या उन के साथ ऐसा तअल्लुक रखें.

शिर्क क्या है ?

अब ये शाखा लाइभी (ङङरी) तोर पर ईस बात का ईकरार करेगा के अल्लाहतआला की ईबादत में किसी भी नेक शाखा को शामिल करना ही शिर्क है जिस का कुर्बानी करीम में तज्ज्किरह है.

ईस मस्अले का राझ ये है कि जब कोई शाखा ये कहे के में अल्लाह तआला के साथ शिर्क नहीं करता तो आप उस से कहें के शिर्क की वज़ाहत करो, अगर कहे के में अल्लाहतआला के सिवा किसी की ईबादत नहीं करता, तो कहें के एक अल्लाहतआला की ईबादत का क्या भतलब है, बयान करो ?

उसने अगर कुर्बाने मज्जूद के मुताबिक एक अल्लाहतआला की ईबादत का भतलब बयान कर दिया तो यही भतलूब व मक्सूद (भतलब, मक्सद) है, लेकिन अगर कहे के में नहीं जानता तो उस से पूछें के तुम उस चीज़ का दख्ला कैसे करते हो जिस का भतलब ही नहीं जानते ? और अगर उसने गलत भतलब बयान किया तो शिर्क बिल्लाह (अल्लाह के साथ शिर्क) और ईबादते अस्नाम (बुतों) के सिलसिले में वारिद (आधि हुई) कुर्बानी आयतें पढ़ कर सुनाएं और ये जाताएं के ये बिअैनही (हूबहू) वही चीजें हैं जो हमारे जमाने में लोग कर रहे हैं और एक अल्लाहतआला की ईबादत ही वह “जुर्म” है जिस की लोग हमें सजा दे रहे हैं और हमारे जिलाइ अपने साबिकह (पूराने जमाने के) मुशिरिक भाईयों की तरह चीजते चिल्लाते हैं। (जैसा के इरमाने ईलाही है) के : “क्या उसने सब मअबूदों को एक मअबूद कर दिया, ये तो बड़ी अनोखी बात है.”

(सूरह सोद आयत : ५)

तुबूबियत का ईकरार और उलूहियत का ईकार

ये मअलूम हो जाने के बअूद के हमारे दोर के मुशिरिकीन जिसे “ऐअूतिकाद” कहते हैं ये वही शिर्क है जिस के बारेमें कुर्बान नाड़िल हुवा और रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलेहिव सल्लमने लोगों से जिस पर किताल किया, ये भी जानते थलें के पेहले लोगों का शिर्क हमारे दोर के लोगों के शिर्क से दोरे वजूद से कम्तर (ईस दोर से कम) था।

---

(१) पेहले दोर के मुश्किक सिई राहत व आराम की हालत में भलाईकह, ओलिया या बुतों को पुकारते और उन्हें अल्लाहतआला का शरीक ठेह्राते थे, सज्जी और परेशानी के वक्त सब को छोड़ कर सिई अल्लाहतआला को पुकारते थे, जैसा के मन्दरजह झैल (दर्ज हुईं) आयतों में बयान किया गया :

“जब समन्दर में तुम आहत में गिरहतार होते हो तो अल्लाह के सिवा जिन जिन को तुम पुकारा करते थे सब भूल जाते हो फिर जब तुम को खुशी में बया लाता है तो अल्लाह से फिर बैठते हो, और आदमी बड़ा नाशुक्षा है.”
(सूरह बनी ईस्त्राईल आयत : ५७)

“(ऐ पैगम्बर) इन काङ्क्षियों से कहो भला बतलाओ तो सही अगर तुम पर अल्लाह का अङ्गाब आ जाए या तुम पर कियामत आन खड़ी हो तो क्या उस वक्त अल्लाह के सिवा किसी और को पुकारोगे अगर तुम सच्चे हो ? बल्कि जास अल्लाह ही को पुकारोगे, फिर अगर वह चाहेगा तो उस मुसीबत को जिस के लिए पुकारते हो दूर कर देगा और जिन को तुमने उस का शरीक बनाया था उन सब को भूल जाओगे.” (सूरह अन्नाम आयत : ४०, ४१)

“जब आदमी को कोई तक्लीफ पहुंचती है तो दिल से अपने मालिक की तरफ रुजू़ अर्थात् उस को पुकारता है, फिर जब वह अपनी तरफ से उस को कोई निअमत देता है तो उस को भूल जाता है जिस को इस से पेहले पुकारता था और दूसरों को अल्लाह का शरीक ठेह्राता है ताके वह उस की राह से गुमराह कर दे.”

(सूरह झुमर आयत : ८)

“यहूनी जब साईबानों (छतों) की तरह उन को भौज ढांक लेती है तो उस वक्त सच्चे दिल से अल्लाह ही की बंदगी कर के उसी को पुकारते हैं.”

(सूरह लुक्मान आयत : ३२)

जो शाख ये मस्अलह अर्थी तरह समज ले के जिन मुश्किल से रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लमने किताल किया वह सिई राहत व आराम की हालत में अल्लाहतआला के साथ दूसरों को पुकारते थे लेकिन सज्जी व परेशानी के वक्त वह सब को छोड़ कर सिई अल्लाह वहृष्टु को पुकारते और अपने साइत (सरदारों, बुझुर्गों) को भूल जाते थे तो ये समजने के बअद उस के लिए पेहले दोर के मुश्किक और हमारे झमाने के मुश्किल के शिर्क के दर्भियान फर्क वाले हो जाएंगा, लेकिन अक्सोस ! कहा हैं वह दिल जो इस मस्अलेह को अर्थी तरह समज सकें.

(२) हमारे ज्ञाने के मुश्रिकीन के मुकाबले में पहले ज्ञाने के मुश्रिकीन के शिर्क के कम्तर होने की दूसरी वजह ये है कि पहले लोग अल्लाहतआला के साथ उन्हीं लोगों को पुकारते थे जो अल्लाहतआला के मुकर्रिब बंदे होते थे जैसे अभिया, औलिया या भलाईकह वगैरह. या फिर पथ्थरों और दरघतों को पुकारते थे जो अल्लाहतआला के फरमांबद्दर हैं, नाइर्मान नहीं.

लेकिन हमारे ज्ञाने के मुश्रिकीन अल्लाहतआला के साथ जिन जिन को पुकारते हैं वह इन्टिहाई फासिक व फाजिर (गुनहगार, बदकार) और बदतरीन किसम के लोग होते हैं. कभाल की बात ये है कि मुश्रिकीन खुद उन के फासिक व फाजिर होने, डिनाकारी, चोरी चकारी में मुलव्यध (कसूरवार) होने और बेनभाझी होने की दास्तानें (डिस्से) बयान करते रहते हैं.

आहिर बात है कि जो शाख किसी नेक व सालिह शाख के बारे में कोई अकीदह रखे या लकड़ी और पथ्थर जैसी चीज़ों के बारे में अकीदह रखे जो अल्लाहतआला के नाइर्मान नहीं हैं, ऐसे शाख का शिर्क उस आदभी के शिर्क से कहीं हल्का होगा. जो वह अकीदह किसी फासिक व फाजिर शाख के बारे में रखे और खुद उस के फिस्क व कुजूर (गुनाह, बदकारी) की गवाही भी है.

जब ये बात धार्जित हो गई के रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लम जिन लोगों से किताल किया वह हमारे ज्ञाने के मुश्रिकीन से डियादह अक्लमंद और उन से कम्तर मुश्रिक थे तो आप ये भी जानते थलें के उन को एक शुबह (वहम) है जिसे वह हमारे मज़कूरह बाला दलाईल के जिलाफ पेश करते हैं और ये एक बड़ा शुबह है, लिहाझा गोर से इस का जवाब सुनें (पडें).

कुर्स क्या है ?

वह कहते हैं कि जिन मुश्रिकीन के बारे में कुर्बान नाइल हुवा वह “ला इलाह इल्लल्लाह” की गवाही नहीं होते थे, रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लम की तक़ीब करते (जुटलाते) थे, आभिरत का इनकार करते थे, कुर्बान को जुटलाते और उसे जादू कहते थे, लेकिन हम “ला इलाह इल्लल्लाह मुहम्मदुर्रसूलुल्लाह” की गवाही होते हैं. कुर्बान की तस्टीक करते (सच्चा मानते) हैं. आभिरत पर इमान रखते हैं. नमाझ पड़ते हैं. रोजह रखते हैं. फिर हमें उन मुश्रिकीन के बराबर कर्युं करार होते हो ?

इस का जवाब ये है कि जम्हूर उलमा का इस बात पर इत्तफाक (अक्षर

(उलमाअ की यही राय) है के जो शाखा तभाम बातों में रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लम की तस्टीक करे और सिई एक बात में आप को जुटला है, वह काफिर है. इसी तरह वह शाखा जो कुर्अन के बअूँ हिस्से पर ईमान लाए और बअूँ का ईनकार करे, वह भी काफिर है, जैसे कोई शाखा तोहीद का ईकरार करे और नमाझ का ईनकार. या तोहीद और नमाझ दोनों का ईकरार करे और झकात का ईनकार या ईन सब फ़राईज़ का ईकरार करे और हज्ज का ईनकार, या म़ज़कूर ह पांचों फ़राईज़ का ईकरार करे भगव योमे आजिरत (के दिन) का ईनकार. तो ऐसा शाखा बिलूैज़माअ (सब की एक राय से) काफिर है और उस की जान व माल मुबाह (हलाल, जाईज़) है. अल्लाहतआला का ईशाद है : “जो लोग अल्लाह और उस के पैग़म्बर को नहीं मानते और अल्लाह और उस के पैग़म्बरों में जुदाई डालना चाहते हैं और केहते हैं के हम बअूँ पैग़म्बरों को मानेंगे और बअूँ को नहीं मानेंगे और कुक्षर व ईमान के दर्भियान एक रास्ताह बनाना चाहते हैं, यही लोग तो पक्के काफिर हैं.” (सूरह निसाअ आयत : १५०, १५१)

अल्लाहतआलाने जब पूरी सराहत (व़ज़ाहत) के साथ ये बयान इरामा दिया के जो शाखा बअूँ हिस्सों पर ईमान लाए और बअूँ का ईनकार करे वह पक्का काफिर है तो मुश्किलीन का पेश कर्दृह म़ज़कूर ह शुबह भी खत्म हो जाता है.

म़ज़कूर ह शुबह के जवाब में मुअूतरिज़ से ये भी कहा जाएगा के जब तुम इस बात का ईकरार करते हो के जो शाखा तभाम उम्मूर (सब काम) में रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लम की तस्टीक करे और सिई नमाझ का ईनकार कर दे तो वह बिलूैज़मा काफिर है और उस की जान व माल मुबाह है या इसी तरह जो शाखा तभाम फ़राईज़ का ईकरार करे और सिई योमे आजिरत का ईनकार कर दे या तभाम चीज़ों का ईकरार करे भगव रमाजान के रोज़े की फ़रीयत का ईनकार कर दे, वह बिलूैज़मा काफिर है. किसी भी म़ज़हब का ईस में ईजिलाइ नहीं और ये बात सब जानते हैं के “तोहीद” रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लम का लाया हुवा सब से अहम फ़रीज़ है और उस की हैषियत नमाझ, झकात, रोज़ह और हज्ज से भी बड़ कर है, तो ये कैसे हो सकता है के रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लम की लाई हुई शरीअत पर मुक़म्मल अमल के बावजूद कोई शाखा अगर एक बात का भी ईनकार कर दे तो वह काफिर हो जाए और कोई तोहीद का जो तभाम अभिया का दीन है, ईनकार कर के भी मुसलमान बना भेठा रहे ?

ਮੁਅਤਰਿਜ਼ ਦੇ ਜਵਾਬ ਮੈਂ ਯੇ ਭੀ ਕਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਸਹਾਬਹ ਏ ਕਿਰਾਮ ਰਦਿਧਲਾਹੁ ਅਨਹੁਮਨੇ ਬਨ੍ਹੂ ਹਨੀਫ਼ਹ ਦੇ ਕਿਤਾਬ ਕਿਯਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਨ੍ਹੂ ਹਨੀਫ਼ਹ ਦੇ ਲੋਗ ਰਸੂਲੁਲਲਾਹੁ ਸਲਲਲਾਹੁ ਅਲੋਹਿ ਵ ਸਲਲਮ ਦੇ ਹਾਥ ਪਰ ਇਮਾਨ ਲਾਵੇ ਥੇ ਔਰ “ਲਾ ਈਲਾਹ ਈਲਲਾਹ ਮੁਹਮਦੁਰਸੂਲੁਲਲਾਹੁ” ਕਾ ਇਕਾਰ ਕਰਤੇ ਥੇ. ਅਝਾਨ ਟੇਤੇ ਥੇ ਔਰ ਨਮਾਯ ਭੀ ਪਡਤੇ ਥੇ.

ਇਸ ਪਰ ਆਪ ਵਹ ਯੇ ਕਹੇ ਕਿ ਸਹਾਬਹ ਏ ਕਿਰਾਮ ਰਦਿਧਲਾਹੁ ਅਨਹੁਮਨੇ ਬਨ੍ਹੂ ਹਨੀਫ਼ਹ ਦੇ ਇਸ ਲਿਏ ਕਿਤਾਬ ਕਿਯਾ ਕਿ ਵਹ ਮੁਸੈਲਮਹ ਕੋ ਨਭੀ ਕੇਹਨੇ ਲਗੇ ਥੇ, ਇਸ ਪਰ ਆਪ ਜਵਾਬ ਹੋਣ ਕੇ ਹਮ ਭੀ ਤੋ ਯਹੀ ਕੇਹਤੇ ਹੋਣੇ. ਬਨ੍ਹੂ ਹਨੀਫ਼ਹਨੇ ਜਬ ਏਕ ਸ਼ਾਖਸ ਕੋ ਨਭੁਵਤ ਕੇ ਦੱਜੋਹ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿਯਾ ਤੋ ਉਨ ਦਾ ਸ਼ਹਾਦਤੋਂ (ਧਾਰੀ ਲਾ ਈਲਾਹ ਈਲਲਾਹ ਮੁਹਮਦੁਰਸੂਲੁਲਲਾਹੁ) ਕੀ ਗਿਆਹੀ ਦੇਨਾ, ਨਮਾਯ ਪਡਨਾ ਔਰ ਰੋਝਹ ਰਖਨਾ ਕੁਛ ਕਾਮ ਨ ਆ ਸਕਾ ਔਰ ਕਾਫ਼ਿਰ ਔਰ ਮੁਖਾਹੁਦਦਮ (ਕਲ ਕਿਏ ਜਾਨੇ ਕੋ ਹਲਾਲ) ਕਰਾਰ ਪਾਏ, ਤੋ ਜੋ ਸ਼ਾਖਸ “ਸ਼ਾਮਸਾਨ” ਯਾ “ਧੂਸੁਫ਼” ਯਾ ਕਿਸੀ ਸਹਾਬੀ ਕੋ ਉਲ੍ਲੁਹਿਤਾਤ ਕੇ ਦੱਜੋਹ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾ ਦੇ, ਵਹ ਕਿਧੁੰ ਕਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਾਕੀ ਰਹੇਗਾ ?

ਮੁਅਤਰਿਜ਼ ਕੋ ਯੇ ਜਵਾਬ ਭੀ ਦਿਯਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਹਝਰਤ ਅਲੀ ਰਦਿਧਲਾਹੁ ਅਨਹੁਨੇ ਜਿਨ ਲੋਗੋਂ ਕੋ ਆਗ ਦੇ ਜਲਾਵਾ ਥਾ ਵਹ ਸਥਾਨ ਦੇ ਸਥਾਨ ਦੇ ਦੁਅਵੇਂਦਾਰ ਔਰ ਖੁਦ ਹਝਰਤ ਅਲੀ ਰਦਿਧਲਾਹੁ ਅਨਹੁ ਦੇ ਸਾਥੀਓਂ ਮੈਂ ਦੇ ਥੇ ਔਰ ਸਹਾਬਹ ਏ ਕਿਰਾਮ ਰਦਿਧਲਾਹੁ ਅਨਹੁਮ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂਨੇ ਇਲਮ ਸੀਖਾ ਥਾ. ਲੇਕਿਨ ਜਬ ਉਨ੍ਹਾਂਨੇ ਹਝਰਤ ਅਲੀ ਰਦਿਧਲਾਹੁ ਅਨਹੁ ਦੇ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਉਲ੍ਲੁਹਿਤਾਤ ਦਾ ਅਕੀਦਹ ਝਾਹਿਰ ਕਿਯਾ, ਐਸਾ ਅਕੀਦਹ ਲੋਗ “ਧੂਸੁਫ਼” ਔਰ “ਸ਼ਾਮਸਾਨ” ਦੇ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਰਖਤੇ ਹੋਣੇ ਤੋ ਤਮਾਮ ਸਹਾਬਹ ਏ ਕਿਰਾਮਨੇ ਮੁਤਕਿਕਹ ਤੌਰ ਪਰ (ਏਕ ਰਾਖ ਦੇ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਫ਼ਿਰ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿਯਾ ਔਰ ਉਨ ਦੀ ਕਲ ਕਿਯਾ. ਕਿਧੁੰ ਆਪ ਯੇ ਕੇਹ ਸਕਤੇ ਹੋਣੇ ਕਿ ਸਹਾਬਹ ਏ ਕਿਰਾਮ ਰਦਿਧਲਾਹੁ ਅਨਹੁਮ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਕਾਫ਼ਿਰ ਕਰਾਰ ਦੇਂਗੇ ? ਯਾ ਯੇ ਕੇ ਹਝਰਤ ਅਲੀ ਰਦਿਧਲਾਹੁ ਅਨਹੁ ਦੇ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਐਸਾ ਅਕੀਦਹ ਰਖਨਾ ਤੋ ਕੁਝਰ ਹੈ ਲੇਕਿਨ “ਤਾਜ”, “ਧੂਸੁਫ਼” ਔਰ “ਸ਼ਾਮਸਾਨ” ਵਗੈਰਹ ਦੇ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਐਸਾ ਅਕੀਦਹ ਰਖਨੇ ਮੈਂ ਕੋਈ ਹਰਜ (ਨੁਕਸਾਨ) ਦੀ ਬਾਤ ਨਹੀਂ ? ★(ਵਝਾਹਤ : ਤਾਜ, ਧੂਸੁਫ਼ ਔਰ ਸ਼ਾਮਸਾਨ ਦੇ ਉਨ ਲੋਗਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਹੋਣੇ ਵਿਚ ਜਿਨ ਦੀ ਅਲਵਾਹਤਾਵਾਲਾ ਕਾ ਸ਼ਾਰੀਕ ਠੇਹਰਾਵਾ ਜਾਤਾ ਥਾ ਔਰ ਉਨ ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਦੀ ਜਾਤੀ ਥੀ).

ਸ਼ਾਰੀਅਤ ਦੀ ਮੁਖਾਤਿਸ਼ਤ ਦਾ ਨਤੀਜਣ

ਜਵਾਬਨ् ਯੇ ਭੀ ਕਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਬਨ੍ਹੂ ਅਭੀਂ ਅਲ੍ ਕਦਦਾਹ ਜੋ ਅਹੁਟੇ ਅਭਿਆਸਿਧਹ ਮੈਂ ਮਿਸ਼ਨ ਔਰ ਮਹਿਬ ਪਰ ਹੁਕੂਮਤ ਕਰ ਰਹੇ ਥੇ, ਵਹ ਸਥਾਨ “ਲਾ ਈਲਾਹ

ઈલલાહ મુહમ્મદુર્રસ્લુલ્લાહ” કી શાહાદત દેતે થે, ઈસ્લામ કે દાવેદાર થે ઓર જુમુઅહ વ જમાઅત કા ભી એહુતિમાબ કરતે થે, લેકિન જબ ઉન્હોંને બઅુજ છોટે છોટે ઉમ્રૂર મેં જો શિર્ક કે મસ્તાલેહ સે કહીં કમતર થે, શરીઅત કી મુખાતિફત ઝાહિર કી તો ઉલમાએ ઈસ્લામને મુતાફિકહ તોર પર ઉન કે કુઝ ઓર ઉન સે કિતાલ કરને કા ફિતવા દિયા. ઉન કે શોહરોં કો દાડુલ હરબ (યાની જિસ મુલ્ક સે જિહાદ વાજિબ હૈ) કરાર દિયા ઓર મુસલમાનોંને લડાઈ કર કે વહ તમામ ઈસ્લામી શહર આગાદ કરા લિએ જો ઉન કે ઝેરે ઈકૃતદાર (હુક્મરાની મેં) થે.

આપ યે જવાબ ભી દે સકતે હોં કે પેહલે લોગ અગર ઈસી વજ્હ સે કાફિર કરાર દિયે ગયે કે ઉન્હોંને શિર્ક, રસૂલ કી તફક્કીબ, કુર્અન કી તફક્કીબ ઓર કિયામત કા ઈન્કાર સબ કુષ ઈકઢા કર લિયા થા તો ઈસ બાબ કા કયા મતલબ હૈ જો હર મજ્જુબ કે ઉલમાઅને અપની અપની કિતાબોં મેં ઠિક કિયા હૈ. મધલનું બાબ હુકમે મુર્તદ (મુર્તદ કે હુકમ કા બચાન) ઓર મુર્તદ વહ શાખસ હૈ જો ઈસ્લામ લાને કે બઅદ કાફિર હો જાએ. ઈસ કે બઅદ ઉલમાઅને મુર્તદ કી બહુત સી અફસામ (કિસ્મે) બચાન કી હોં ઓર હર કિસ્મ મેં ઈન્સાન કાફિર ઓર મુબાહુદ્દમ હો જાતા હૈ. યાં તક કે કુકહાને (મસ્તાલોં કે માહિર ઉલમાને) વહ છોટે છોટે ઉમ્રૂર ભી બચાન ફરમાએ હોં જિન સે ઈન્સાન મુર્તદ હો જાતા હૈ, જેસે દિલ સે એઅતિકાદ રખ્યે બગેર ઝબાન સે કોઈ બાત કેહ દેના યા હસી મગાક કે તોર પર મુંહ સે કોઈ જુમલા (બાત) નિકાલ દેના.

યે જવાબ ભી દિયા જાએગા કે અલ્લાહુતાલા કા ઈશાદ હૈ : “મુનાફિક અલ્લાહ કી કસ્મેં ખાતે હોં કે હમને યે બાત નહીં કહી, હાલાંકે વહ બિલા શુભહ કુઝ કી બાત કેહ ચુકે ઓર ઈસ્લામ લાને ઓર ઉસ કા ઈજ્હાર કરને કે બઅદ વહ ફિર કાફિર બન ગયે.” (સૂરહ તોબહ આયત : ૭૪)

ઈસ આયત મેં અલ્લાહુતાલાને જિન લોગોં કા ઠિક કિયા હૈ, સિર્ક એક બાત કી વજ્હ સે ઉન્હેં કાફિર કરાર દે દિયા હાલાંકે વહ લોગ રસૂલુલ્લાહ સલ્લાહુ અલેહિ વ સલ્લમ કે ઝમાને મેં થે. આપ કે સાથ જિહાદ મેં શરીક હોતે, નમાજ પડતે, ઝકાત દેતે, હજ્જ કરતે ઓર અલ્લાહુતાલા કી વહદાનિયત કી ગવાહી દેતે થે.

એક દૂસરે મકામ પર અલ્લાહુતાલાને ફરમાયા : “એ પૈગમ્બર ! ઈન સે કેહ દો કયા તુમ અલ્લાહ ઓર ઉસ કી આયતોં ઓર ઉસ કે રસૂલ સે હસી ઠઢા કરતે હો ? બહાને મત બનાઓ, તુમ ઈમાન લા કર, ઈમાન કા દઅવા કર કે ફિર

કાફિર હો ગયે.”” (સૂરહ તૌબહ આયાત : ૫૫, ૫૬)

ઇસ આયત મેં અલ્લાહુતાલાને જિન લોગોં કા ઠિક કિયા હૈ ઓર જિન કે બારે મેં યે સરાહત ફરમાઈ હૈ કે વહ ઈમાન કે બઅદ કાફિર હો ગયે. વહ ગજવા એ તબૂક મેં રસૂલુલ્લાહ સલ્લાહુ અલેહિ વ સલ્લમ કે સાથ થે ઓર ઉન કી ઝબાન સે એક બાત નિકલ ગઈ થી જિસ કે બારે મેં વહ ખુદ ઈકરાર કરતે થે કે હમને ઉસે બતોરે ભજાક કહા થા.

આપ મુશ્રેકીન કે ઇસ શુબહે પર ફિર ગોર કરેં, જો યે કેહ્તે હોં કે તુમ ઉન મુસલમાનોં કો કેસે કાફિર ગર્દાન્તે (માનતે) હો જો “લા ઈલાહ ઈલલ્હાહ” કી ગવાહી દેતે હોં, નમાજ પડતે હોં ઓર રોજહ ભી રખતે હોં ? ઓર ઇસ કે બઅદ ઇસ શુબહ કા મજ્કૂરહ જવાબ દ્યાન સે પડેં, યે બડા હી મુફીદ ઓર તિરાંકદર (ફાઈદિમંદ ઓર કીમતી) જવાબ હૈ.

મજ્કૂરહ જવાબ કી એક દલીલ વહ વાકિબા ભી હૈ જો અલ્લાહ તાલાને બની ઈસ્રાઈલ કે સિલ્લિસિલે મેં બચાન કિયા હૈ કે ઉન્હોંને ઈસ્લામ લાને ઓર ઈલ્મ વ તકવા કે બાવજૂદ મૂસા અલેહિસલામ સે યે મુતાલબા કિયા કે : “એ મૂસા ! જેસે ઇન લોગોં કે પાસ મઅભૂદ હોં એસા હી એક મઅભૂદ હમારે લિએ ભી બના દો.” (સૂરહ અભ્રાફ આયત : ૧૩૮)

નીજ બઅદ સહાબહ એ કિરામ રદ્દિયલ્લાહુ અન્હુમને રસૂલુલ્લાહ સલ્લાહુ અલેહિ વ સલ્લમ સે કહા કે હમારે લિએ ભી એક “કાતે અન્વાત” બના દીજિએ. ઇસ પર આપ સલ્લાહુ અલેહિ વ સલ્લમને કસમ ખા કર ફરમાયા કે યે કેહના બિલ્કુલ હી પૈસા હોય જેસા કે બની ઈસ્રાઈલને હજરત મૂસા અલેહિસલામ સે કહા થા કે હમારે લિએ ભી એક મઅભૂદ બના દો.

(તિર્મિઝી, અહમદ)

લેકિન ઇસ મોકે પર મુશ્રેકીન એક શુબહ ઓર પેશ કરતે હોં, વહ યે કે બની ઈસ્રાઈલને હજરત મૂસા અલેહિસલામ સે જિસ બાત કા મુતાલબા કિયા, ઉસ પર વહ કાફિર નહીં કરાર દિએ ગયે. ઇસી તરણ રસૂલુલ્લાહ સલ્લાહુ અલેહિ વ સલ્લમને ભી અપને ઉન અસહાબ કો કાફિર નહીં ગર્દાના (માના), જિન્હોંને આપ સે “કાતે અન્વાત” બનાને કો કહા થા.

ઇસ શુબહે કા જવાબ યે હૈ કે બની ઈસ્રાઈલને હજરત મૂસા અલેહિસલામ સે મઅભૂદ બનાને કા સિર્ફ મુતાલબા કિયા થા. મઅભૂદ બનાયા નહીં થા. ઇસી તરણ બઅદ સહાબહ રદ્દિયલ્લાહુ અન્હુમને રસૂલુલ્લાહ સલ્લાહુ

अलेहि व सल्लम से “ङाते अन्यात” बनाने की सिर्फ दरभास्त की थी और इस बात पर किसी का ईजिलाइ नहीं के बनी ईस्टराईलने जिस चीज का मुतालबह किया था अगर वह कर गुजरे होते या सहाबह ऐ किराम रटियल्लाहु अन्हुमने रसूलुल्लाहु अलेहि व सल्लम की बात न मानी होती और मनअ करने के बावजूद “ङाते अन्यात” बना लिया होता तो वह काफिर करार पाते.

ઈहमे दीन झड़ी है

मझकूरह वाकिआ एक दूसरे पेहलू से इस जानिब (तरफ) ईशारा करता है के एक मुसलमान बल्के पड़ा लिखा शाख्स भी गैरशुउरी तोर पर शिर्क में मुबतला हो (अंजाने में फँस) सकता है। लिहाऊ ईल्म हासिल करने के साथ साथ तहक्कुज (हक्कात) भी झड़ी है और ये जानना भी लाडिम है के अवामुन्नास (आम लोगों) का ये केहना के “हमने तोहीद को समज लिया है” शैतानी धोके और बड़ी नादानी की बात है।

मझकूरह वाकिआ से पता चलता है के एक मुसलमान मुजतहिद (कुर्अन व हटीष से मस्अले निकालनेवाला आलिम) अगर लाईल्मी में कोई कुर्दियह बात केह दे और तम्बीह (नसीहत) के बअूद झोरन उस से तोबहु करले तो वह काफिर नहीं होगा।

इस वाकिआ से एक अहम मस्अला और भी सामने आता है, वह ये के ऐसा शाख्स अगर येह फ़ाकिर नहीं होता लेकिन बड़े ही सज्त अल्फ़ाज में उस की तम्बीह होनी चाहिए, जैसा के रसूलुल्लाहु सल्लल्लाहु अलेहि व सल्लमने अपने अस्हाब को फरमाई थी।

मुश्टिकीन को एक और शुबह है, वह केहते हैं के हजरत उसामह खिन ट्रैट रटियल्लाहु अन्हु ने जब “ला ईलाह ईल्लल्लाह” केहने वाले शाख्स को कत्ल कर दिया तो रसूलुल्लाहु सल्लल्लाहु अलेहि व सल्लमने उस पर नाराझी (नाराझगी) झाहिर की और फरमाया : “क्या ला ईलाह ईल्लल्लाह पड़ने के बअूद भी तुमने उसे कत्ल कर दिया ?” (सहीह बुखारी, सहीह मुस्लिम)

रसूलुल्लाहु सल्लल्लाहु अलेहि व सल्लम की हटीष है : “मुझे इस बात का हुक्म दिया गया है के (मैं) लोगों से उस वक्त तक किताल करता रहूँ जब तक

કે વહ લા ઈલાહ ઈલ્લાહ કા ઈકરાર ન કર લેં.”” (સહીહ બુખારી, સહીહ મુસ્લિમ)

યે નાદાન મુશ્રિક ઈન અહાદીષ કા મતલબ યે નિકાલતે હોય કે “લા ઈલાહ ઈલ્લાહ” કા ઈકરાર કર લેને કે બઅદ આદમી જો ભી ચાહે કરે, ઉસે કાફિર કેહ સકતે હોય ન કત્લ કર સકતે હોય.

ઈન નાદાનોં કો મઅલૂમ હોના ચાહિએ કે યથું ભી લા ઈલાહ ઈલ્લાહ પડતે થે, લેકિન રસૂલુલ્લાહ સલ્લાહુ અલોહિ વ સલ્લમને ઉન સે કિતાલ કિયા ઓર ઉન્હેં કેટી બનાયા. બન્નૂ છનીઝા કે લોગ ભી લા ઈલાહ ઈલ્લાહ મુહમ્મદુર્રસૂલુલ્લાહ કી શહાદત દેતે થે, નમાજ પડતે થે ઓર ઈસ્લામ કા દઅવા ભી કરતે થે, લેકિન ઉસ કે બાવજૂદ સહાબહ એ કિરામ રદ્દિયલ્લાહ અન્હુમને ઉન સે કિતાલ કિયા, ઈસી તરફ વહ લોગ ભી તોહીદ કા ઈકરાર કરતે થે જીન્હેં હજરત અલી રદ્દિયલ્લાહ અન્હુને આગ સે જલાયા.

યે જાહીલ ઈસ બાત કો તો માનતે હોય કે આખિરત કા મુન્કિર યા ઈસ્લામ કે કિસી રુક્ન કા મુન્કિર અગર ચેહ લા ઈલાહ ઈલ્લાહ કા ઈકરાર કરતા હો, કાફિર ઓર મુબાહુદુદ્મ હો. સવાલ યે હૈ કે ઈસ્લામ કે કિસી રુક્ન કા ઈન્કાર કરનેવાળે કો જબ કલિમહ “લા ઈલાહ ઈલ્લાહ” કા ઈકરાર કુઝ સે નહીં બચા સકતા તો “તોહીદ” જો તમામ અભિયા કે દીન કી જરૂર હૈ, (ઉસ) કા ઈન્કાર કરનેવાળે કો કચું કર બચા સકતા હો?

હજરત ઉસામહ રદ્દિયલ્લાહ અન્હુ કી જીસ હદીષ સે મુશ્રેકીન દલીલ પકડતે હોય, ઉસ કા જવાબ યે હૈ કે હજરત ઉસામહ રદ્દિયલ્લાહ અન્હુને એક શાખસ કો ઉસ કે ઈસ્લામ કા દઅવા કરને કે બઅદ ભી યે સમજ કર કત્લ કર દિયા કે ઉસને અપની જાન વ માલ કો બચાને કે લિએ કલિમહ પદ લિયા હૈ. આદમી જબ અપને ઈસ્લામ કા ઈજ્હાર કર દે તો ઉસ સે હાથ રોક લેના ઝર્ણી હૈ. યહાં તક કે ઉસ કે જિલાફ કોઈ બાત ખાબિત હો જાએ. ઈસ સિલ્સિલે મેં અલ્લાહતાલાને યે આયત નાઝિલ ફરમાઈ : “અ ઈમાનવાલો ! જબ તુમ અલ્લાહ કી રાહ મેં (જિહાદ મેં) નિકલો તો તહીકીક કર લિયા કરો.”

(સૂરણ નિસાઅ આયત : ૬૪)

યે આયત ઈસ બાત પર દલાલત કરતી હોય કે જો શાખસ અપને ઈસ્લામ કા ઈજ્હાર કર દે ઉસ સે હાથ રોક લેના ઓર ઉસ કે બારે મેં તહીકીક કરના ઝર્ણી હૈ. તહીકીક કે બઅદ અગર ઉસ સે કોઈ ઐસી બાત ખાબિત હો જો ઈસ્લામ કે જિલાફ હૈ તો ઉસે કત્લ કર દિયા જાએગા. ઈસ આયત કા હર્દીજ યે મતલબ નહીં કે

ઇસ્લામ ઝાહિર કરને ચા કલિમહ એ શાહાદત કા ઈકરાર કરને કે બઅદ આદમી કો કત્લ નહીં કિયા જાએગા. અગર ચાહી મતલબ હોતા તો ઈસ આયત મેં તહ્કીક કરને કા જો હુક્મ દિયા ગયા હૈ ઉસ કા કોઈ મઅની હી નહીં રેહ જાતા.

ઇસી તરફ ઈસ મૌજૂ કી ટીગર અહાદીષ કા મતલબ ભી વહી હૈ જો ઉપર મજ્જૂર હુવા હૈ, ચાની જો શાખ ઇસ્લામ ચા તોહીદ કા ઈજ્હાર કર દે ઉસ સે હાથ રોક લિયા જાએગા ઓર તહ્કીક કે બઅદ ઉસ કે અનદર ઇસ્લામ કે ખિલાફ કોઈ બાત ખાખિત હો તો કત્લ કર દિયા જાએગા. ઈસ કી દલીલ ચે હૈ કે જિસ રસૂલ સલ્લાહુ અલેહિ વ સલ્લમને છજરત ઉસામહ રદ્દિયલ્લાહુ અન્હુ સે કહા થા કે કયા “લા ઈલાહ ઈલ્લાહ” કેહને કે બઅદ ભી તુમને ઉસે કત્લ કર દિયા ? (સહીહ બુખારી, સહીહ મુસ્લિમ) ઓર જિસ રસૂલ સલ્લાહુ અલેહિ વ સલ્લમ કી ચે હદીષ હૈ કે મુજે હુક્મ દિયા ગયા હૈ કે લોગોં સે ઉસ વક્ત તક કિતાલ કરતા રહ્યું જબ તક કે વહ “લા ઈલાહ ઈલ્લાહ” કા ઈકરાર ન કર લેં. (સહીહ બુખારી વ સહીહ મુસ્લિમ) ઉસી રસૂલ સલ્લાહુ અલેહિ વ સલ્લમને ખવારિજ કે સિલ્લિસિલે મેં ચે હુક્મ ઈશાદ ફરમાયા હૈ : “ઉન્હેં જણાં કહીં ભી પાઓ કત્લ કરો, અગર મેંને ઉન કો પા લિયા તો કોમે આદ કી તરફ ઉન્હેં કત્લ કરુંગા.”

(સહીહ બુખારી, સહીહ મુસ્લિમ)

સભી જાનતે હૈં કે ખવારિજ બહુત ડિયાદ્દ ઈબાદત ગુજરાર ઓર અલ્લાહતાલા કી તક્બીર વ તહ્લીલ કરનેવાલે થે. હત્તા કે બઅજ સહાબહ રદ્દિયલ્લાહુ અન્હુમ ઉન કે સામને અપની નમાઝોં કો હકીર સમજતે થે. ઉન ખવારિજને સહાબહ એ કિરામ રદ્દિયલ્લાહુ અન્હુમ સે ઈલ્મ ભી હાસિલ કિયા થા લેકીન જબ ઉન કી જાનિબ સે શરીઅત કી ખિલાફવરી સામને આઈ તો “લા ઈલાહ ઈલ્લાહ” કા ઈકરાર, કષરતે ઈબાદત ઓર ઇસ્લામ કા દઅવા કુછ ભી તો ઉન કે કામ ન આ સકા.

ગુર્જિશ્તા સફણત મેં રસૂલુલ્લાહ સલ્લાહુ અલેહિ વ સલ્લમ કે ચ્છૂદ સે કિતાલ કરને કા વાકિઆ નીજ સહાબહ એ કિરામ રદ્દિયલ્લાહુ અન્હુમ કે બન્નુ છનીફા સે કિતાલ કરને કી મિથાલ ગુજર ચુકી હૈ. ચે વાકિઆત ભી ઉપર (આગે) બચાન કિએ ગાએ મસ્ઘલે કી તાઈદ (હિમાયત) કરતે હૈન્.

ખબર કી તહ્કીક અદ્રી હૈ

સાથ હી ઉસ વાકિઅહ પર ભી ગોર કરતે યલેં કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લાલ્હાહુ અલેહિ વ સલ્લમ કો જબ ઈસ બાત કી ઈતિહાસ (ખબર) મિલી કે બન્નુ મુસ્તલક કે લોગોંને ઝકાત દેને સે ઈજ્કાર કર દિયા હૈ તો આપને ઉન સે જંગ કરને કા દરાદા ફરમાયા.

ઈસ પર યે આચયત નાભિલ હુઈ : “એ મોમિનો ! કોઈ ફાસિક શાખ અગર કોઈ ખબર તુમ્હારે પાસ લાએ તો ઉસ કી તહ્કીક કર લિયા કરો. ઐસા ન હો (કે), જાને બૂજે બગેર કિસી કોમ પર ચડ ઢોડો, ફિર અપને કિએ પર પછીતાઓ.” (સૂરહ હુજુરાત આચયત : ૬)

બઅદ મેં ઝાહિર હુવા કે બન્નુ મુસ્તલક કે મુતાલ્લિક ઈતિહાસ દેનેવાલા શાખ જૂટા થા. બહુરહાલ યે તમામ વાકિઆત ઈસ બાત કી ખુલ્લી દલીલ હોય કે મુશ્રિકીનને જિન અહાદીષ સે દલીલ પકડી હૈ ઉસ કા સહીહ મતલબ વહી હૈ જો હમને બયાન કિયા.

ઇસ્ટિગાષણ કા મફ્તૂમ (મતલબ)

મુશ્રિકીન કો એક શુભહ યે હૈ કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લાલ્હાહુ અલેહિ વ સલ્લમ કી હદીષ હૈ, કિયામત કે દિન લોગ હજરત આદમ અલેહિસલામ કે પાસ ઇસ્ટિગાષણ (મદદ) કે લિએ જાએંગે, ફિર હજરત નૂહ અલેહિસલામ કે પાસ, ફિર હજરત ઈબરાહીમ અલેહિસલામ કે પાસ, ફિર હજરત મૂસા અલેહિસલામ કે પાસ, ફિર હજરત ઈસા અલેહિસલામ કે પાસ ઇસ્ટિગાષણ કે લિએ જાએંગે ઓર સબ કે સબ માર્ગિરત (ઉકર) પેશ કર દેંગે. યહાં તક કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લાલ્હાહુ અલેહિ વ સલ્લમ કે પાસ મુઆમલા લેકર પહુંચેંગે. મુશ્રિકીન કેહતે હોય કે ગોયા (ઈસ સે માલૂમ હુવા કે) ગૈરુલાહ સે ઇસ્ટિગાષણ કરના શાર્ક નહીં.

ઈસ કા જવાબ યે હૈ કે મખ્લૂક સે ઉસ કામ મેં ઇસ્ટિગાષણ કે મુન્કિર નહીં જો ઉસ કે બસ મેં હો, જેસા કે હજરત મૂસા અલેહિસલામ કે વાકિઆ મેં અલ્લાહિતાલાને ફરમાયા : “જો મૂસા કા હમ કોમ થા ઉસને ઉસ શાખ કે મુકાબલે મેં જો મૂસા કે દુશ્મન નિરોહ મેં થા, મૂસા સે મદદ ચાહી.”

(સૂરહ કસસ આચયત : ૧૫)

ચા જિસ તરફ ઈજ્સાન જંગ વગેરફ મેં અપને સાથીયોં સે ઉન ઉમ્ર મેં

ઇસ્ટિગાધહ કરતા ઓર મદદ ચાહતા હૈ જિન પર ઈન્સાન કાંઈર હોતા હૈ, હમ તો ઉસ ઇસ્ટિગાધહ કા ઈન્કાર કરતે હોય જો બુજુગોં કી કબરોં પર જાકર ઈબાદત કી શક્લ મેં કિયા જાતા હૈ યા ગાઈબાના તોર પર ઊન સે ઊન ચીડોં કા સવાલ કિયા જાતા હૈ જો અલ્લાહતાલા કે સિવા કિસી કે ઈજિતિયાર મેં નહીં.

ઇસ તફસીલ કે બઅદ મજ્કૂરણ હદીષ કી તરફ આએ જિસે મુશ્રેકીન બતોરે દલીલ પેશ કરતે હોય. ઇસ હદીષ સે અભિયા સે ઇસ્ટિગાધહ કી તફસીલ યે હૈ કે કિયામત કે દિન લોગ અભિયા અલેહિમુસ્સલામ કે પાસ આ કર યે દર્ખાસ્ત કરેંગે કે વહ અલ્લાહતાલા સે યે દુઆ કરેં કે જદુ હિસાબ વ કિતાબ શુરૂ હો, તાકે જન્મતી હજરાત મેદાને હજર કી સજ્ઞિયોં સે નજાત પાએં.

જાહિર બાત હૈ કે ઇસ કિસ્મ કા ઇસ્ટિગાધહ દુન્યા મેં ભી જાઈજ હૈ ઓર આખિરત મેં ભી, કે આપ કિસી નેક ઓર ડિન્ડહ શાખસ કે પાસ જાએ જો આપ કે પાસ બૈઠ કર આપ કી બાતે સુને ઓર ઉસ સે યે દર્ખાસ્ત કરેં કે મેરે લિએ અલ્લાહતાલા સે દુઆ કર દીજિએ. જેસા કે સહાબહ એ કિરામ રદિયલ્લાહુ અન્હુમ રસૂલુલ્લાહ સલ્લાલ્લાહુ અલેહિ વ સલ્લમ કી ડિન્ડગી મેં આપ કે પાસ આતે ઓર દુઆ કી દર્ખાસ્ત કરતે થે લેકિન આપ કી વફાત કે બઅદ હાશા વ કલ્લા કબી એસા નહીં હુવા કે સહાબહ એ કિરામ રદિયલ્લાહુ અન્હુમને આપ કી કબર કે પાસ આકર આપ સે દુઆ કી દર્ખાસ્ત કી હો બલ્કે સલફે સાલિહીન રસૂલુલ્લાહ સલ્લાલ્લાહુ અલેહિ વ સલ્લમ કી કબર કે પાસ અલ્લાહતાલા સે દુઆ કરને સે ભી મનઅ ફરમાતે થે, યેહ જાએકે ખુદ આપ સલ્લાલ્લાહુ અલેહિ વ સલ્લમ સે દુઆ કી દર્ખાસ્ત કી જાએ.

મુશ્રેકીન કા એક શુભહ હજરત ઈબ્રાહીમ અલેહિસ્સલામ કા વાકિયા ભી હૈ જબ હજરત ઈબ્રાહીમ અલેહિસ્સલામ કો આગ મેં ડાલા જાને લગા તો હજરત જિબ્રાઇલ અલેહિસ્સલામ હાકિર હુએ ઓર યે પેશકશ કી કે અગર કોઈ ઝરત હો તો બતાએં ? હજરત ઈબ્રાહીમ અલેહિસ્સલામને જવાબ દિયા કે આપ સે તો મુજે કોઈ ઝરત નહીં હૈ. ઇસ વાકિએ કો લેકર મુશ્રેકીન યે કેહતે હોય કે હજરત જિબ્રાઇલ અલેહિસ્સલામ સે ઇસ્ટિગાધહ (મદદ ચાહના) શિર્ક હોતા તો ખુદ જિબ્રાઇલ અલેહિસ્સલામને હજરત ઈબ્રાહીમ અલેહિસ્સલામ સે યે પેશકશ ન કી હોતી.

યે શુભહ દર્હકીકત પેહલે શુભહે જેસા હૈ ઓર ઇસ કા જવાબ ભી વહી હૈ કે હજરત જિબ્રાઇલ અલેહિસ્સલામને ઊસી ચીજ કી પેશકશ હજરત ઈબ્રાહીમ

અલેહિસલામ સે કી થી જિસ પર વહ કાફિર થે. હિન્દુત્વ જિબૂરઈલ અલેહિસલામ કો અલ્લાહુતાલાને “સખ્ત ફૂલ્યતોંવાલા” (સૂરહ નજમ આયત : ૫) કહા હૈ. ઈસ લિએ અલ્લાહુતાલા અગર હિન્દુત્વ જિબૂરઈલ અલેહિસલામ કો ઈસ બાત કી દ્વારા દેણે દેતા કે વહ હિન્દુત્વ ઈબ્રાહીમ અલેહિસલામ કી આગ ઓર ઉસ કે ઈર્દ ગિર્દ જો ઝમીન ઓર પહાડ થે ઉન સબ કો ઉઠા કર મશ્રિક યા મગ્રિબ મેં ફેંક હોય ચા હિન્દુત્વ ઈબ્રાહીમ અલેહિસલામ કો કિસી દૂર મકામ પર છોડ આએં ચા ઉઠા કર આસ્માન પર પહુંચા હોય તો ચકીનન વહ યે સબ કુછ કર સકતે થે. જેસે કોઈ માલદાર શાખસ કિસી ઝરનામંદ કો દેખ કર કર્ય હેને કી પેશકશ કરે ચા ચૂંહી કુછ હેના ચાહે જિસ સે વહ અપની ઝરના પૂરી કર સકે ઓર યે ઝરનામંદ શાખસ લેને સે ઈન્કાર કર હે ઓર સબર કરને કો હી તર્જું હે, યાં તક કે અલ્લાહુતાલા ખુદ ઉસ કી રોકી કા ઈન્ટિજામ કર હે જિસ મેં કિસી ઓર કા કોઈ ઈહસાન શામિલ ન હો.

તોહીદ કી અમલી તત્ત્વીક (અમલ કરના)

ઈસ રિસાલે કે ખાતમે પર હમ એક ઈન્ટિહાઈ અહુમ મસ્ફાલે કા ડિક કર હેના ચાહેતો હોય. સાબિકા ગુફતગૂ કે દૌરાન ઈસ મસ્ફાલે કી તરફ ઈશારા આ ચુકા હૈ લેકિન ચ્યુંકે યે મસ્ફાલા ઈન્ટિહાઈ નાજુક હૈ ઓર લોગ બક્ષરત ઈસ મેં ગલ્ટી કર બૈઠે હોય ઈસ લિએ અલાયદા તોર પર (અલગ સે) ઈસ કા બચાન કર હેના ઝરની સમજતો હોય.

ઈસ બાત પર સબ કા ઈત્તફાક હૈ કે “તોહીદ” કા દિલ, ઝબાન ઓર અમલ તીનોં સે બયક્વફ્ટ (એક સાથ) તઅલ્લુક હોના ઝરની હૈ. ઈન મેં સે અગર કોઈ એક ચીજ કે અંદર ભી ખલલ વાકેઅ હો (કમી હો ગઈ) તો આદમી મુસલમાન નહીં રેહતા. કોઈ શાખસ અગર તોહીદ કો સમજતા હૈ મગર ઉસ કે મુતાબિક અમલ નહીં કરતા તો વહ ફિરઓન ઓર ઈબ્લીસ વગેરહ કી તરફ સરકશ (બડા નાફર્માન) કાફિર હૈ.

ઈસ બારે મેં બહુત સે લોગ ગલતફેહમી મેં મુખ્યત્વા રેહતો હોય. કેહતે હોય કે હમ જાનતે હોય કે ફલાં બાત હક્ક હૈ. હમ ઉસ કા ઈકરાર ભી કરતે હોય. લેકિન ઉસ પર અમલ નહીં કર સકતે. અપને ઈલાકે કે લોગોં કી મુખાલિફત કર કે ગુજરા કરના હમારે લિએ મુશ્કિલ હોય. ઈસી તરફ કે દીગર ઉકર ભી વહ પેશ કરતે હોય. શાયદ નહીં જાનતે કે કાફિરોં કે બડે બડે સરદાર ભી હક્ક કો પેહચાનતે થે ઓર

इसी तरह के हीलेबहाने में पड़ कर ही वह हक्क को छोड़े हुए थे. जैसा के अल्लाहतआला का इशारा है : “उन्होंने अल्लाह की आयतों को थोड़ी सी कीमत पर बेच डाला.” (सूरह तोबह आयत : ८)

नीज इरमाया : “वह (मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लम को) ऐसा पेहचानते हैं जैसा अपने बेटों को.” (सूरह बकरह आयत : १४९)

लेकिन अगर कोई शाखा तोहीद को समजे बगेर, या दिल में ईमान रखे बगेर सिई झाँहिर में तोहीद पर अमल करता है तो वह मुनाफ़िक है जो काफ़िर से भी बदतर है. इशारि बारी तआला है : “बेशक मुनाफ़िक जहन्नम के सब से नियले दर्जे में रहेंगे.” (सूरह निसाअ आयत : १४५)

ये मस्तका इन्तिहाएँ अहम और तवील (लंबा) है. इस की अहमियत का अंदाज़ा आप को उस पक्ष्त होगा जब इस सिलसिले में लोगों की बातों पर गौर करेंगे. युनान्ये बअूऱ लोग तो आप को ऐसे भिलेंगे जो हक्क को पेहचानते तो हैं लेकिन दुन्यावी जाह व मन्सब (ओहटे) और जान व माल के कम हो जाने के दर से इस पर अमल नहीं करते हैं. इन से अगर पूछा जाए के तोहीद के बारे में आप का क्या अकीदह है ? तो उस का कोई दृष्टि उन के पास नहीं होता.

लिहाऊ ऐसी सूरत में कुअनि करीम की दो आयतें खास तौर से आप पेशेनज़र (सामने) रखें. पेहली आयत ये है (अल्लाहतआला इरमाता है) : “बहाने भत बनाओ, तुम ईमान ला कर, ईमान का दख्वा कर के फ़िर काफ़िर हो गए.” (सूरह तोबह आयत : ८९)

इस आयत में रसूलुल्लाह सल्लल्लाहु अलैहि व सल्लम के साथ उभियों से गङ्ग्या करनेवाले बअूऱ सहाबह रटियल्लाहु अन्हुम को जब इस पञ्च से काफ़िर केह दिया गया के उन्होंने हसी भङ्गाक के तोर पर एक कुक्किया बात अपनी जबान से निकाल दी थी तो फ़िर सोचें के उस शाखा का क्या हाल होगा. जो किसी की दिलजोई (झुश करने के) लिए या माल व मन्सब (ओहटे) के कम हो जाने के दर से कुक्क की बातें कहता या उस पर अमल करता हो ?

इस सिलसिले की दूसरी आयत अल्लाहतआला का ये इशारा है : “जो शाखा ईमान लाने के बअूद अल्लाह के साथ कुक्क करे, वह नहीं जो कुक्क पर मजबूर किया जाए और उस का दिल ईमान पर जमा हुपा हो.”

(सूरह नहल आयत : १०६)

इस आयत में अल्लाहतआलाने सिई उस शाखा को काबिले भुआई बताया है जिसे कुक्ष पर मजबूर कर दिया गया हो भगव उस का इल इमान पर जमा हुवा हो. इस के इलावा बाकी सारे लोग काफिर हैं. ज्वाह उन्होंने उर की पजह से कुक्ष का कलिमा अपनी झबान से निकाला हो या किसी की इलजोई के लिए. वतन या अहूल व अयाल और माल व मताअ की मुहब्बत में कुक्षिया बात कही हो या भज्ञाक के तोर पर या किसी और मक्सद के तेहत (लिए), बहरहाल वह काफिर शुभार होंगे, जैसा के भज्कूरा बाला आयत इस मस्अले पर उर्ज और पेहलूपों से दलालत करती है.

(१) “वह शाखा जिसे कुक्ष पर मजबूर कर दिया गया हो.” (सूरह नहल आयत : १०९) के जुमलेह से खाबित होता है के अल्लाहतआलाने सिई मजबूर किए गए शाखा को कुक्ष से मुस्तझा (अलग) करार दिया है और ये सब जानते हैं के इन्सान को सिई झबान या अमल पर मजबूर किया जा सकता है. इली ओर्तिकाद पर कोई भी शाखा किसी को मजबूर नहीं कर सकता.

(२) भज्कूरा आयत की दलालत का दूसरा पेहलू ये है के इस के फौरन बअूद अल्लाहतआलाने इरमाया : “ये इस लिए होगा के उन्होंने दुन्या की डिंडगी को आधिरत के मुकाबले में पसंद किया.” (सूरह नहल आयत : १०७)

इस आयत में अल्लाहतआलाने ये सराहत इरमाई है के ये कुक्ष और अज्ञाब, ओर्तिकाद या जहालत या दीन से नफरत या कुक्ष की मुहब्बत की पजह से नहीं बल्के इस पजह से होगा के उस के अन्दर उन्हें दुन्या की लज्जत नज़र आई जिस को उन्होंने आधिरत पर तर्जह (डियादह ओहमियत) दी.

पल्लाहु सुबहानहु व तआला अअलमु.....

पल् हम्दुलिल्लाहि रज्बिल् आलमीन, व सल्लल्लाहु अला नबीच्यिना
मुहम्मद व अला आलिही व सहबिही अज्ञीन, आमीन !

(अल्लाहतआला पाक है जो बुलंद व बर्तर है डियादह जानता है.....

ओर तमाम तअरीइं सारे जहानों के रब के लिए हैं, अल्लाहतआला की रहमत हो हमारे नबी मुहम्मद सल्लल्लाहु अलेहि व सल्लम पर और आप की आल और तमाम सहाबा पर, आमीन !)

ઈસ્લામીક ઇન્ફોરેશન સેન્ટર - કરુણ દ્રારા પ્રકાશિત પુસ્તકો

ક્રમ	પુસ્તકનું નામ	લેખક
૦૧	મુસલમાન કા અકીદા	શૈખ મુહમ્મદ બિન જમીલ તેઝનુ
૦૨	ગુનાહે કબીરા	ઇમામ શામસુદ્ડીન રહબી (રહ.)
૦૩	દુઆઓ	મૌ. શાહીદ જામઈ 'રાજકોટી'
૦૪	સ્ત્રીઓના વિશિષ્ટ મસાઈલ	શૈખ સાલેહ અલ ફઉત્રાન
૦૫	મીતાદુનની અને મોહબ્બતે રસુલ (સ.અ.વ.)	ડૉ. ફાઝલુર્રહમાન મદની
૦૬	સીરતે નબવી અને ગેરઈસ્લામી વિચારો	મૌ. અબુલઅસ વહીદી
૦૭	નમાઝ ની સજાવટ રક્યેટેન	મૌ. મુહમ્મદ ઇસ્માઈલ સામરોટી
૦૮	ચા અલ્લાહ મદદ	હાફ્ઝ સલાહુદ્ડીન ચુસુફ
૦૯	અહ્મ દીની અસ્નાક	શૈખ અ.અઝીજ બિન અબુલ્લાહ બિન બાજ
૧૦	રોજાના મસાઈલ	મૌ. મુહમ્મદ ઇકબાલ કીલાની
૧૧	જ્કાતના મસાઈલ	મૌ. મુહમ્મદ ઇકબાલ કીલાની
૧૨	હજજ અને ઉમરાહના મસાઈલ	મૌ. મુહમ્મદ ઇકબાલ કીલાની
૧૩	ફકાઈલે કુર્અન મજૂદ (સંક્ષિપ્ત)	મૌ. મુહમ્મદ ઇકબાલ કીલાની
૧૪	દુઆ કે મસાઈલ	મૌ. મુહમ્મદ ઇકબાલ કીલાની
૧૫	ખુશગવાર ડિંદગી કે ઇસ્લામી ઉસુલ	હાફ્ઝ મુહમ્મદ ઇસ્હાક ઝાહિદ
૧૬	તફસીર સૂરઃ બકર્હ	હાફ્ઝ સલાહુદ્ડીન ચુસુફ
૧૭	કલમાએ તોહીદ કા મઅના...	મુહમ્મદ ઉમેર ટોકી
૧૮	જિન, જાદુ ઓર બિમારીઆ દૂર કરનેકા ઇલાજ	સઈદ બિન અલી બિન વહિફ અલ કહ્તાની
૧૯	દીન કે તીન અછમ ઉસુલ	શૈખુલ ઇસ્લામ મુહમ્મદ અતામીભી
૨૦	એહલે સુન્નત વળ જમાઅત કા અકીદા	શૈખ મુહમ્મદ બિન સાલેહ અલ ઉષેમીન
૨૧	બેનમાઝી કા અંજામ	શૈખ મુહમ્મદ બિન સાલેહ અલ ઉષેમીન
૨૨	નબી (સ.અ.વ.) કી નમાઝ	શૈખ અબુલ અઝીજ બિન અબુલ્લાહ બિન બાજ રહ.
૨૩	ઈસ્લામ ખાતિસ કયા હૈ?	મુહમ્મદ ઇસ્માઈલ ઝર્તારગર
૨૪	કિરતુનનની (સ.અ.વ.) કિવીજ	અબુ વસીમ અબુર્હિમ મુહમ્મદી
૨૫	સહીહ ઇસ્લામી અકીદા ઓર ઉસકે મનાઝી ઉગ્રૂ	શૈખ અબુલ અઝીજ બિન અબુલ્લાહ બિન બાજ રહ.
૨૬	ગેરુલ્લાહ સે ફરિયાદ...	શૈખ અબુલ અઝીજ બિન અબુલ્લાહ બિન બાજ રહ.
૨૭	જાદૂ ઓર કહાનત કી હૈસિયત	શૈખ અબુલ અઝીજ બિન અબુલ્લાહ બિન બાજ રહ.